

**EDWARD HOPPER İLE GÜNÜMÜZDE RUHUNU KAYBEDEN
İNSANLARA BAKIŞ**

Hazırlayan

Pınar FAZLA

Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği Bölümü

Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim Tezli Yüksek Lisans

Programı, 2018

**Bu tez, Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans (MA) derecesi
için sunulmuştur.**

IŞIK ÜNİVERSİTESİ

2018

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RESİM YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

EDWARD HOPPER İLE GÜNÜMÜZDE RUHUNU KAYBEDEN İNSANLARA
BAKIŞ

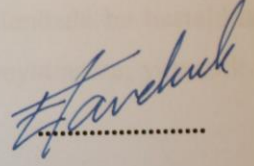
HOPPER-SANAT-SOYUTLANMA-RUH

PINAR FAZLA

ONAYLAYANLAR

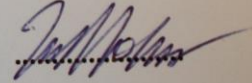
Doç. Dr. Emre TANDIRLI
(Tez Danışmanı)

Işık Üniversitesi

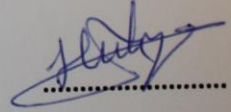
Prof. Basri ERDEM

Işık Üniversitesi

Doç. Hülya KÜPÇÜOĞLU

Beykent Üniversitesi

ONAY TARİHİ: 31.08.2018

EDWARD HOPPER İLE GÜNÜMÜZDE RUHUNU KAYBEDEN

İNSANLARA BAKIŞ

ÖZET

Ressam Edward Hopper'ın sanatı ile günümüzde soyutlanma yaşayan bireylerin yaşamları arasındaki benzerlik ortaya konmuştur. Günümüzdeki bireylerin yaşamlarındaki soyutlanma, ruhsal yönden incelenmiştir.

Günümüzdeki bireylerin yaşadığı soyutlanma ve ruhsuzlaşmanın nedenleri incelenmiştir. Bu soyutlanma ve ruhsuzlaşma sorunundan kaynaklanan yalnızlaşma olgusu olumlu ve olumsuz yönleriyle ele alınmıştır.

Ruhsal rahatsızlıkların nasıl ortaya çıktığı, geçmişte ve günümüzde bu hastalıklara nasıl tedaviler uygulandığı ve bireylerin yaşamakta olduğu soyutlanma, yalnızlık ve ruhsuzlaşma sorununun nereye varabileceği araştırılmıştır.

Bu sorunların ortadan kalkması yahut en aza indirgenmesi için, bireylerin, ailelerin, eğitimcilerin ve sanatın neler yapması gerektiği konusunda farkındalık oluşturmak amaçlanmıştır.

**EDWARD HOPPER A VIEW OF PEOPLE WHO LOST THEIR SOULS
TODAY**

ABSTRACT

The resemblance between the art of painter Edward Hopper and lives of the individuals abstracted at present is revealed. The isolation of the lives of today's individuals has been studied in the spiritual direction.

The reasons for the isolation and spiritlessness of today's individuals are examined. The phenomenon of loneliness resulting from this problem of abstraction and spiritlessness has been handled positively and negatively.

It has been researched how mental illnesses have emerged, past and present treatments, and how to the problems of isolation, loneliness and mental illness that individuals are living in can be reached.

It has been revealed what needs to be done by individuals, families, educators, and art to get rid of these problems.

Teşekkür

Yapmış olduğumuz bu tez, Edward Hopper sanatı ile günümüzdeki bireylerin yaşadığı ruhsuzlaşma sorunu arasındaki benzerliği ele almaktadır.

Çalışmamda bana destek veren Doç. Dr. Emre TANDIRLI, Prof. Basri ERDEM'e, Doç Seyyit BOZDOĞAN'a, Doç. Hülya KÜPÇÜOĞLU, Yard. Doç Ilgım VERYERİ ALACA'na teşekkürlerimizi sunarız.

İçindekiler

Teşekkür	iv
Resim Listesi.....	vii
1. GİRİŞ	1
1.1. Konunun Niteliği ve Önemi	1
1.2. İlgili Yayınlar	1
1.3. Edward Hopper kimdir?	2
1.4. Edward Hopper Sanatı.....	4
2. GÜNÜMÜZ SORUNU: BİREYLERİN RUHLARINI KAYBETMELERİ .	36
2.1. Bireylerin Ruhlarını Kaybetmek Nasıl Meydana Gelmektedir?	39
2.2. Psikolojik Rahatsızlıklar Nasıl Oluşur?	48
2.3. Eski Çağlarda Ruhsal Hastalıklara Hangi Tedaviler Uygulanmaktaydı?....	50
2.4. Günümüzdeki Psikolojik Tedaviler Nelerdir?.....	51
2.5. Motivasyon Sağlama Kuramları.....	52
2.6. Maslow'un Piramidi'ni Ne Ölçüde Gerçekleştirebiliyoruz?	53
3. RUHSUZLAŞMANIN NEDENLERİ VE SONUÇLARI	55
3.1. Yalnızlık ve Acı.....	55
3.2. İnsanı En Çok Endişelendiren Konular: Ölüm ve Zaman Yenilgisi	59
3.3. Sosyal Psikoloji ve Bireyler Üzerindeki Etkisi	60
3.4. Kitle Ruhu ve Bireyler Üzerindeki Etkisi	62
3.5. Görsel İfade ile Günümüz	67
3.6. İç ve Dış Gerçeklik.....	70
3.7. Benlik ve Ruh Kavramının Ortaya Çıkmasının Etkileri	72

4. ÜZERİMİZE DÜŞEN GÖREVLER NELERDİR?	74
4.1. Ailelerin Üzerine Düşen Görevler	74
4.2. Bireylerin Üzerine Düşen Görevler	75
4.3. Eğitimcilerin Üzerine Düşen Görevler	76
4.4. Sanatın Rolü	78
5. SONUÇ	80
Kaynakça	82
Özgeçmiş	83

Resim Listesi

Resim 1 Edward Hopper, “ Self Portrait”,64.5 x 51.8 cm, oil on canvas, Whitney Museum of American Art, New York, 1925-30	3
Resim 2 Edward Hopper, “Nighthawks”, 84.1 x 152.4 cm, oil on canvas, Art Institute of Chicago, 1942	4
Resim 3 Edward Hopper, “Four Lane Road”, oil on canvas, Private collection, 1956	5
Resim 4 Edward Hopper, “Dawn in Pennsylvania”, 24 3/8 x 44 1/4 in, oil on canvas, Terra Foundation for American Art- Daniel J. Terra Collection, 1942	6
Resim 5 Edward Hopper “Street Scene”, oil on canvas, Cincinnati Art Museum, 1934.....	7
Resim 6 Edward Hopper “Apartment Houses”, 61 x 73.5 cm, oil on canvas, Courtesy of the Pennsylvania Academy of the Fine Arts,John Lambert Fund.,1923..	9
Resim 7 Edward Hopper “Room in New York”, 73.7 x 91.4 cm, oil on canvas, Lincoln (NE), UNL-F.M. Hall Collection, Sheldon Memorial Art Gallery, University of Nebraska-Lincoln, 1932.....	10
Resim 8 Edward Hopper “Early Sunday Morning”, 88.9 x 152.4 cm, oil on canvas, New York (NY), Collection of Whitney Museum of American Art, 1939	11
Resim 9 Edward Hopper, “Bridge in Paris”, 24,4 x 33 cm, oil on canvas, New York Collection, Collection of Whitney Museum of American Art. Josephine N. Hopper Bequest, 1936.....	12
Resim 10 Edward Hopper, “Morning Sun”, 101.98 x 71.5 cm, oil on canvas, Museum of Fine Arts, Boston, 1952	13
Resim 11 Edward Hopper, “Chop Suey”,71.4 x 91.4 cm, oil on canvas, Des Moines Art Center, Des Moines, 1927.....	14
Resim 12 Edward Hopper, “Study for New York Movie”, 37.94 x 28.25 cm, conte crayon on paper, Whitney Museum of American Art, New York, Josephine N. Hopper Bequest, 1939.....	15

Resim 13 Edward Hopper, “ Queensborough Bridge, 152.4 x 88.9 cm, oil on canvas, Private collection, 1913.....	16
Resim 14 Edward Hopper, “City Sunlight”, 28 x 10 cm, oil on canvas, Hirshorn Museum and Sculpture Garden, Washington, 1954	17
Resim 15 Edward Hopper, “ New York Office”, 40 x 55 cm, oil on canvas, Private Collection, 1962	18
Resim 16 Edward Hopper, “ South Carolina Morning”, 77.2 x 102.2 cm, oil on canvas, Whitney Museum of American Art, New York, 1955.....	19
Resim 17 Edward Hopper, “İntermission”, 101.6 x 152.4 cm, oil on canvas, Mr. And Mrs. R. Crosby Kemper, 1963	20
Resim 18 Edward Hopper, “Jo Painting”, 40.6 x 45.7 cm, oil on canvas, Whitney Museum of American Art, New York City, 1936.....	21
Resim 19 Edward Hopper, “Solitary Figure in a Theatre”,oil on canvas, Whitney Museum of American Art, New York, 1902.....	22
Resim 20 Edward Hopper, “Sunday”, 73.7 x 86.3 cm, oil on canvas, Washington (DC), The Phillips Collection, 1926	23
Resim 21 Edward Hopper. “ People in the Sun”, 102.6 x 153.4 cm, oil on canvas, Smithson American Art Museum, 1960.....	24
Res,m 22 Oskar Roehler, Elementarteilchen, film, 2006.....	25
Resim 23 Edward Hopper, “ House By the Railroad”, 61 x 73.7 cm, Museum of Modern Art, New York City, oil on canvas, 1925	26
Resim 24 Edward Hopper, “Drug Store”, 73.6 x 101.6 cm, oil on canvas, Boston (MA), Courtesy, Museum of Fine Arts, 1927	27
Resim 25 Edward Hopper, “New York Movie”, 81.9 x 101.9 cm, oil on canvas,Whitney Museum of American Arts, 1939	28
Resim 26 Sam Mendes, Road To Perditiion, film, 2002.....	28

Resim 27 Sam Mendes, Road To Perdition, film, 2002.....	28
Resim 28 Edward Hopper, "Hotel by the Railroad", 72.2 x 101.9 cm, oil on canvas, Hirshhorn Museum and Sculpture Garden, Smithsonian Institution, 1952	30
Resim 29 Edward Hopper, "Chair Car", 101.6 x 127 cm, Private collection, 1965 ..	31
Resim 30 Edward Hopper, "Eleven a.m.", 71.3 x 91.6 cm, oil on canvas, Washington (DC) Hirshhorn Museum and Sculpture Garden, Smithsonian Institution, 1926.....	32
Resim 31 Edward Hopper, "Jo in Wyoming", 35.4 x 50.8, watercolor on paper, Collection of Whitney Museum of American Art, 1946.....	33
Resim 32 Edward Hopper, "New York Corner", 61 x 73.7 cm, oil on canvas, New York (NY), The Museum of Modern Art, 1913.....	34
Resim 33 Daria Argento, Deep Red, film, 1976.....	35
Resim 34 Dario Argento, Deep Red, film, 1976.....	35
Resim 35 1.80 x 60 cm, kağıt üzerine akrilik, 2018	67
Resim 36 1.80 x 60 cm, kağıt üzerine akrilik, 2018	68
Resim 37 1.80 x 60 cm, kâğıt üzerine akrilik, 2018	69
Resim 38 1.80 60 cm, kağıt üzerine akrilik, 2018 ..	70

1. GİRİŞ

1.1. Konunun Niteliği ve Önemi

Tezin amacı: 1882-1967 yılları arasında yaşamış olan ressam Edward Hopper'ın çalışmaları ile günümüzdeki bireylerin yaşadığı ruhsuzlaşma ve soyutlanma sorunsalını ele almaktır. Edward Hopper resimlerindeki insanlarla günümüzdeki bireyler arasında benzerlik bulunmaktadır. Bu sorunsallara dikkat çekmek ve farkındalık uyandırmayı amaçlar.

Çalışmanın kapsamı: Edward Hopper Resimleri ile günümüzdeki bireylerin ruhsal durumları incelenmektedir.

Çalışmanın yöntemi: Ruhsuzlaşma ve soyutlanma sorunlarının nedenlerinin algılanması.

1.2. İlgili Yayınlar

Yapılan çalışma esnasında Edward Hopper ilgili alanda Türkçe kaynakların azlığı görülmüştür. Bu alanda çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Psikolojide ve sosyolojide ise yeterli kaynaklar bulunmaktadır. Bunlardan bazıları: Engin Geçtan'ın **Psikanaliz ve Sonrası**, Kemal Sayar'ın **Psikolojiye Giriş**, Carl R. Rogers'ın **Yarının İnsanı**, Sigmund Freud'un **Kitle Psikolojisi**, Deleuze'ün **Bir Birey Nasıl Yaşayabilir?** Eugenio Borgna'nın **Ruhun Yalnızlığı**, Jostein Gaarder **Sofie'nin Dünyası**, Takiyettin Mengüşoğlu'nun **Felsefeye Giriş**, Meik Wiking'in **Lykke**, Erdal Atabek'in **Modern Dünyada Değer Kayması ve Gençlik**, Osho'nun **İnsan Olma Yolculuğu**, Hector Garcia ve Francesc Miralles'in **Ikigai**, Arthur Schopenhauer'in **Hiçliğin Mutlu Sessizliği**, H. Avni Öztopçu'nun **Doksanbeş-Doksanaltı Notları**, Harry N. Abrams'ın **Edward Hopper**, Ivo Kranzfelder 'in **Hopper**, Edward Lucie-Smith'in **20. Yüzyılda Görsel Sanatlar** başlıca yararlanılan eserlerdir.

1.3. Edward Hopper kimdir?

Edward Hopper, 22 Temmuz 1882'de Nyack kasabasında dünyaya gelmiştir. Beş yaşında iken her çocuk gibi resim yapmaya başlamıştır.

Orta sınıf bir aileye sahiptir. Babası bir manifaturacıdır.1888-99 yılları arasında özel bir okulda ilköğretim eğitimini tamamlamıştır. Nyack Lisesi'nde eğitimine devam etmiştir.

On yaşına geldiğinde ise yeteneği keşfedilmeye başlamıştır. Çok küçük yaşlarda ilüstrasyon kitaplarındaki resimleri kopyalamaya başlamıştır. Çevresindeki insanlar, onun resimlerinde, Nyack limanının ve Hudson Nehri'nin önemli bir etkiye sahip olduğunu düşünmektedir.

Edward 1899'da liseden mezun olduktan sonra, sanat eğitimi almaya karar verir. Ailesinin bu konuda, Hopper'dan, resim sanatının finansal yönünü göz önünde bulundurması isteği dışında hiçbir itirazı olmamıştır.

1900-1906 yılları arasında New York Sanat ve Tasarım Akademisi'nde resim eğitimi almıştır. Sanat öğretmeni Robert Henri'dir. Öğretmenleri, onları gerçek hayata dair resim yapmaları gerektiği düşüncesini aşlamıştır.

Hocasının yönlendirmesiyle, döneminin Amerika yaşamını resmetmeye başlamıştır. İllüstratör alanında iş hayatına başlamış ancak bu işte mutlu olamadığı için bırakmış ve tamamen resme yönelmiştir. Çünkü başka insanların isteğine göre çizim yapmak ona sıkıcı gelmiştir.

Resimlerinde, günlük insan yaşamlarını ele almıştır. Sanatı, birçok alanda ilham kaynağı olmuştur. Hiçbir zaman ünlü olmak istememiştir.

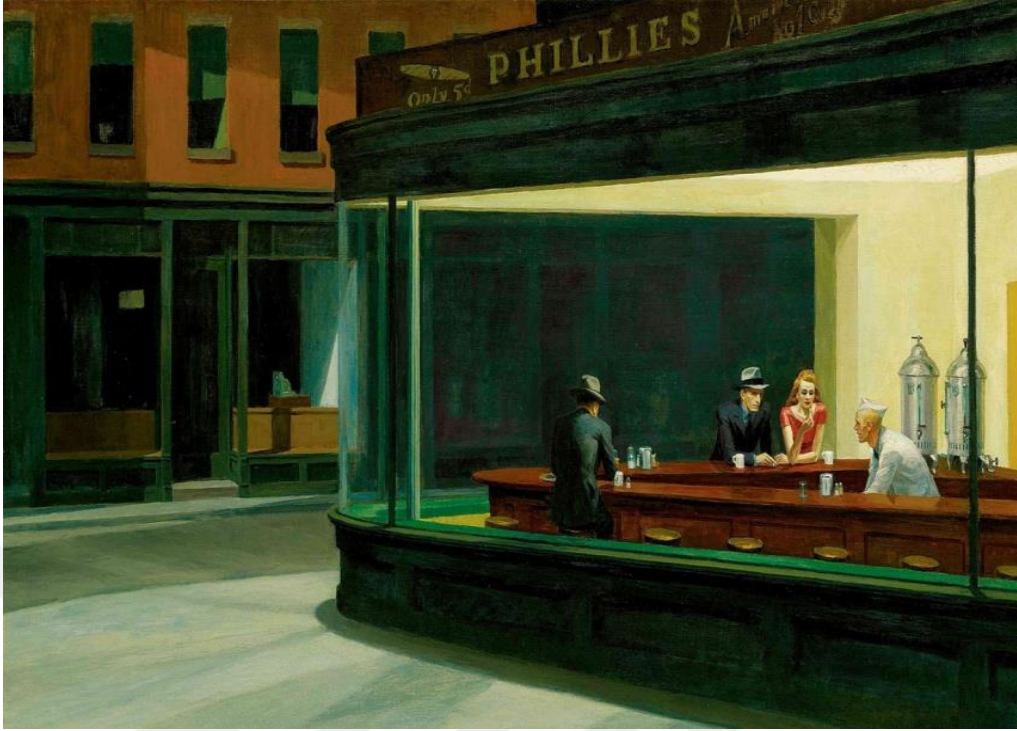
Kız kardeşine, kendisi ve ailesi hakkında fazla bilgi vermemesi gerektiğini öğütlemiştir. Resimlerini anlayacak tek bir insanla bile olsa mutlaka bir kesişme yolunun olacağına inanmıştır.

Resimleriyle düşüncelerini yeterince ifade ettiğini söylemiştir. 15 Mayıs 1967 tarihinde hayata veda etmiştir.

Resim 1 Edward Hopper, " Self Portrait", 64.5 x 51.8 cm, oil on canvas, Whitney Museum of American Art, New York, 1925-30

1.4. Edward Hopper Sanatı

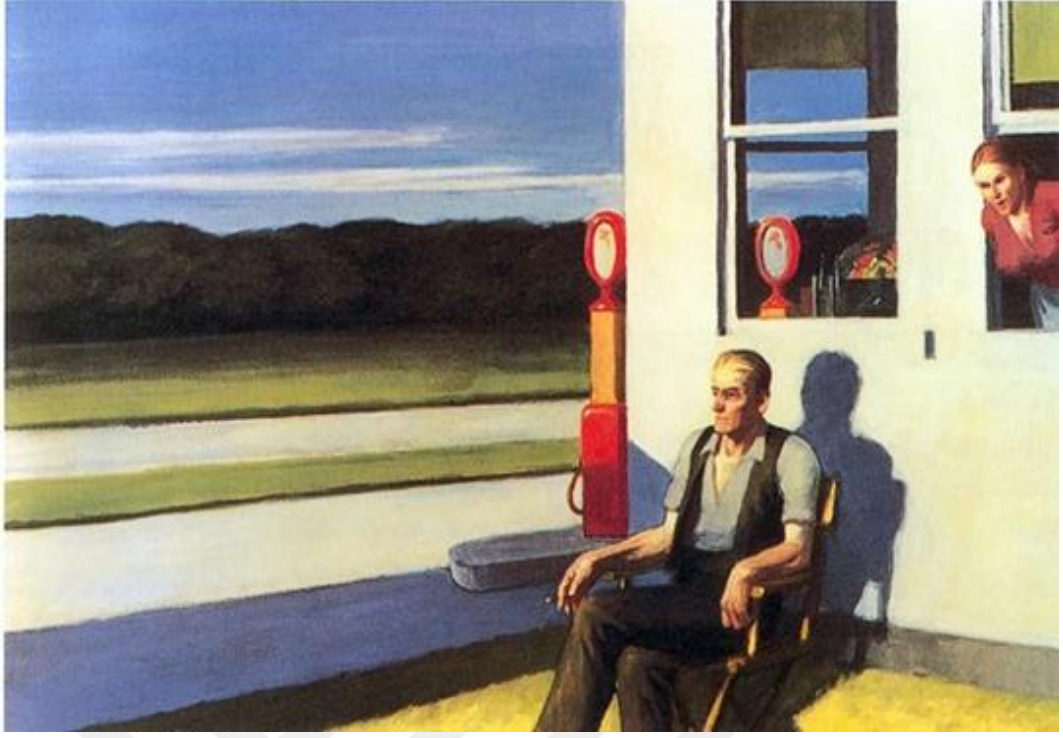

Resim 2 Edward Hopper, "Nighthawks", 84.1 x 152.4 cm, oil on canvas, Art Institute of Chicago, 1942

Edward Hopper, döneminin en gerçekçi ressamlarından biridir. Hiçbir kategoriye ait değildir. Otuzlu yaşlarında üslubunu oluşturdu ve yaşamının sonuna dek aynı tarzda eserler vermeye devam etti.

Hopper, günlük Amerikan yaşantısını resmetmiştir. Genellikle kent yaşantıları ve bireyleri ele almıştır. Kendisine yabancılaşmış, dış dünyadan soyutlanmış ve terk edilmiş hissi veren manzaraları konu almıştır.

Hayatının bir döneminde, dergide ilüstrasyon olarak çalışmıştır. Bu işi yaparken, ileride resimlerine konu olacak olan, bireylerin yaşamlarını anlamlandırma fırsatı yakalamıştır.

Resim 3 Edward Hopper, "Four Lane Road", oil on canvas, Private collection, 1956

Edward Hopper, 1930'lu yılların, bireyler üzerindeki olumsuz etkilerinden yola çıkarak insan yaşamını konu edinmiştir. Hopper'ın mekânlarında rahatsız edici bir terk edilmişlik hissi vardır.

Kitlesel problemlerin de neden olduğu bireylerin maruz kalmış oldukları durumu resmetmiştir..Kendisi de aynı hayatı yaşadığı ve aynı olaylara maruz kaldığı için bunu anlatmakta hiç zorlanmamıştır.

Edward Hopper'ın figürleri, çaresiz, umutsuz, içinden çıkılamayacak bir durumdadırlar. Kendi hayal alemlerine dalmışlardır. Bu yüzden oldukları mekandan ve içerisinde buldukları olgulardan çok uzaktadırlar.

Hopper'ın figürleri her daim bir bekleyiş içerisinde. Fakat asla bitmeyecek bir yalnızlıkları olacaktır. .Figürlerin bir umudu vardır ancak kaderlerine boyun eğmişlerdir. Gelişen teknoloji ile başlayan boşluğa maruz bırakılmışlardır. Bu boşluk içerisinde topluma ve kendilerine yabancılaşmışlardır.

Boşlukta yalnız ve hüznüldürler. Fakat hiçbir şeyi düzeltmek için çaba gösterecek halleri kalmamıştır. Figürlerin hepsi yaşadıklarından dolayı çok bitkin düşmüş vaziyettedirler.

Figürler kendilerini adeta tutsak hissetmektedirler. Hepsi birbiriyle aynı duygu ve durum yaşamasına rağmen birbirlerine yabancılaşmış bir durumdadır. İnsanın, dünya üzerinde çok aciz bir varlık olduğunu vurgulamak istemiştir. Bu nedenle resimlerinde figüre çok az yer vermiştir.

Hopper, her zaman samimi bir dil kullanmıştır. Bu nedenle izleyici, Hopper resimlerine bakarken kendisini yabancı hissetmez. Kendisini bir anda resimdeki figürün yaşadığı dünyanın içerisine girmiş olarak bulur.

Günümüzdeki gibi, Hopper resimlerinde insanlar giderek nesnelere dönüşmeye başlamıştır. Bireyler adeta birbirinin aynısı olarak üretilen fabrika ürünlerine benzemeye başlamıştır. Bu durum, gelişen teknolojinin getirilerinden biridir.

Resim 4 Edward Hopper, "Dawn in Pennsylvania", 24 3/8 x 44 1/4 in, oil on canvas, Terra Foundation for American Art- Daniel J. Terra Collection, 1942

Hopper, doğa resimlerine sınırlar yerleştirir. İzleyici, mekân içerisinde sıkışmışlık duygusunu hisseder. Gelişen yeni uygarlığın, insanın doğadan uzaklaşmasına neden olduğunu vurgulamaktadır.

Mekân içerisindeki uzak yerlere erişilmezlik hissi vermektedir. Yani gelişen modern hayat ve doğa, kendisine yaklaşmamıza izin vermemektedir. Uygarlık ve doğanın, birbirine olan zıtlığını vurgulamaktadır.

İnsanların gelişen hayat yüzünden, topluma ve kendilerine karşı yabancılaşmaya başladığını anlatmak istemektedir. Resimlerdeki tüm olasılıklar kaybolmuş gibidir.

Resim 5 Edward Hopper "Street Scene", oil on canvas, Cincinnati Art Museum, 1934

Hopper'ın kullandığı ışıktaki hiçbir sıcaklık bulunmamaktadır. Tam tersine, bazı resimlerinde soğukluk ve ürperti hissedilmesine neden olmaktadır. Sanata başladığı ilk yıllarda, Paris'ten yeni döndüğü için bir süre, İzlenimcilik etkisinde resimler üretmiştir.

Ancak bir süre sonra bu resim tarzı kendini tatmin etmemeye başladığı için kendine has üslubunu oluşturmaya başlamıştır. Modern yapıları resmetmeyen tek ressamdır. Döneminin maruz kaldığı sorunlarla ilgilenmiş ve cevaplar bulmaya çalışmıştır

Tek başına, unutulmuş, garip insanlar. Acı olaylar sonrasında terk edilmiş insan izlenimi vermektedirler. Modern yaşamın verdiği zarardan etkilenmişlerdir.

Kaybolmuş insanlar ve canlılığını yitirmiş karamsar şehirler resmeder.

Bu hüznün asla bitmeyecekmiş olduğunu hissettirir. Hopper, resimlerinde izleyicilere gizli mesajlar vermektedir. İnsanlara kurtuluş yollarını gizli mesajlar halinde ortaya koymaktadır.

Resim 6 Edward Hopper "Apartment Houses", 61 x 73.5 cm, oil on canvas, Courtesy of the Pennsylvania Academy of the Fine Arts, John Lambert Fund., 1923

Hopper, mekanları ele aldığında da sıkışmışlık hissiyatı yaratır. İnsana içinden çıkılması zor bir durumda olduğunu hissettirir. Bireylerin, bu gerçekle bir an önce yüzleşmesini istemektedir.

Hem kendi hayatında hem sanatında bilinçli bir şekilde, yeni modern yaşamın peşinden koşmamıştır. Modern yaşantının, insanları gerçek hayattan kopardığını söylemektedir.

Hopper, yaptığı mekan resimlerinde, insan ile doğa arasına bir çok sınır koyarak, bireylerin doğadan uzaklaştığını anlatmaya çalışmaktadır. Doğadan uzaklaşan bireyler mutsuz olmaya mahkum kalacaklardır.

Resim 7 Edward Hopper "Room in New York", 73.7 x 91.4 cm, oil on canvas, Lincoln (NE), UNL-F.M. Hall Collection, Sheldon Memorial Art Gallery, University of Nebraska-Lincoln, 1932

Hopper'ın insanları bir aradayken bile tek başınadır. İşten başka bir şey ile meşgul olmazlar. Mutsuz olmalarının nedenlerinden biri de budur.

İnsanlar adeta zamanı öldürmeye çalışmaktadırlar. Gelişen modern hayat ile birlikte ortaya çıkan bu durum, insanlara acı vermektedir.

Hopper, insanların iç dünyalarına iner. Gizli kalmış birçok şey su yüzeyine çıkmaktadır. Yitirilmiş insanlar, kitleden ve kendilerinden çok uzaklara gitmişlerdir. Her şeye karşı yabancılaşmışlardır.

Resim 8 Edward Hopper "Early Sunday Morning", 88.9 x 152.4 cm, oil on canvas, New York (NY), Collection of Whitney Museum of American Art, 1939

Hopper, tek amacının kendisini gerçekleştirmek istediğini söylemektedir. Bu tarzda eserler üreten sanatçıların resimlerini karikatüre benzetmektedir. Resimlerini bütün dünya insanları anlayabilmektedir.

Hiçbir zaman manzara ressamı olmadığını söylemektedir. En büyük amacı kendini gerçekleştirmektir. Bu tarzda eserler üreten sanatçıların ressam olmadığını söylemektedir.

Edward Hopper, birçok sanat tarihçisine göre evrensel bir sanatçı olarak kabul görülmektedir. Yöresel bir sanatçıdan daha fazlası olduğu düşünülmektedir. Bütün dünya tarafından anlaşılabilir bir dil oluşturmuştur.

Resim 9 Edward Hopper, "Bridge in Paris", 24,4 x 33 cm, oil on canvas, New York Collection, Collection of Whitney Museum of American Art. Josephine N. Hopper Bequest, 1936

Edward Hopper'ın "Bridge in Paris" isimli eserinde, aydınlık gün ışığının ortasında beliren siyah bir tünel görülmektedir. İnsanların asla kurtulamayacakları bir karanlığın varlığını vurgulamaktadır.

Bu karanlık, modernleşen zaman ile birlikte, insanı değiştirip, ruhunu elinden alırken aynı zamanda doğanın da içerisine girerek, doğayı giderek yaşanılmaz bir yer haline dönüştürmeye başlamıştır.

Resim 10 Edward Hopper, "Morning Sun", 101.98 x 71.5 cm, oil on canvas, Museum of Fine Arts, Boston, 1952

Hopper, resimlerinde yalnızca "insan" konusunu ele almıştır. Hiçbir zaman popüler yaşam ilgisini çekmemiştir. İçinde yaşadığı dönemi en iyi şekilde yansıtmayı başarmıştır.

Figürleri sürekli olarak bir beklenti içerisindedirler. Umutlu olmak ve olmamak arasındaki ince çizgide sıkışmışlardır. Neyi beklediklerinin bilincinde değillerdir, hatta neredeyse beklediklerinin bile farkında değillerdir.

İlüstrasyon alanında yaptığı çalışmalar ona, hayatı ve insanları daha yakından tanıma ve anlama şansı vermiştir. O da bu şansı en güzel şekilde değerlendirerek hayatına yön vermiştir.

Çok iyi bir gözlemci olmuştur. Günlük yaşam içerisinde sıradan insan ve olayları resmetmiştir. Yalın üslubuyla dikkat çekmektedir. Kendine has evrensel bir tarzı vardır, hiçbir sanat akımına ait değildir.

Resim 11 Edward Hopper, "Chop Suey", 71.4 x 91.4 cm, oil on canvas, Des Moines Art Center, Des Moines, 1927

Edward Hopper, yalnızlaşan ve dünyadan soyutlanan insanların maruz bırakıldığı sessizliği resmetmiştir. Metropol resimleri yapmak yerine, bireylerin duygularına yönelik eserler üretmiştir.

Aldığı sanat eğitiminden sonra Empresyonizm akımının etkisinde kalmıştır. Resimlerinde kullandığı belirgin fırça darbeleri dikkat çekmektedir. Resimde günümüzde çok sık rastladığımız görüntülerden biri olan, kalabalık içerisindeyken bile yalnız olan insanlar görülmektedir.

Resim 12 Edward Hopper, "Study for New York Movie", 37.94 x 28.25 cm, conte crayon on paper, Whitney Museum of American Art, New York, Josephine N. Hopper Bequest, 1939

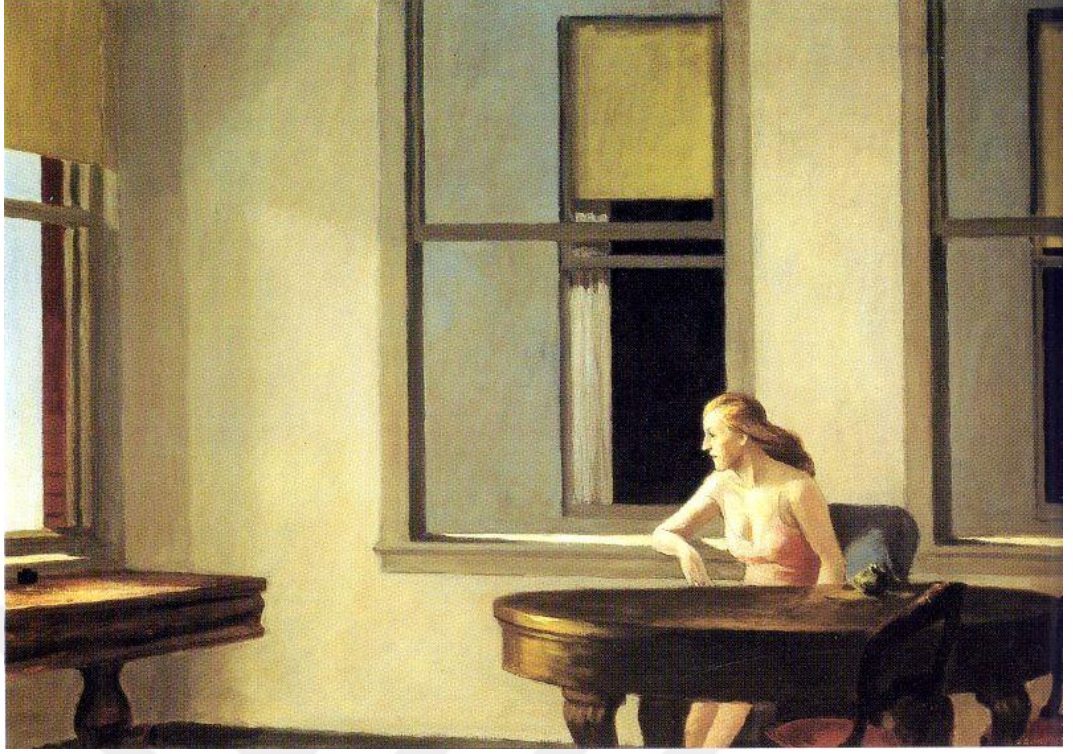

Resim 13 Edward Hopper, " Queensborough Bridge, 152.4 x 88.9 cm, oil on canvas, Private collection, 1913

Hopper, birçok doğa resmi yapmasına rağmen, hiçbir zaman yalnızca gökdelenleri resmeden bir ressam olmamıştır. Gökdelenlerin, kedisine hiçbir zaman cazip gelmediğini, bilinçli olarak bu konuyu tercih etmediğini belirtmiştir.

Edward Hopper, popüler kültür hayatı yaşayan insanlar yerine, yalnızlaşmış, kendi düşünce dünyasına çekilmiş bireyleri resmetmeyi tercih etmiştir. Modern dünyadan ve ürünlerinden her zaman kaçmıştır.

Bunun için de, bireyleri anlayabilmesi için onları yakından incelemesi gerekmiştir. Gerçekçiliği olan figür resimleri üretmiştir. Herkes tarafından bilinebilecek insan ve olayların resimlerini yapmayı tercih etmiştir.

Resim 14 Edward Hopper, "City Sunlight", 28 x 10 cm, oil on canvas, Hirshorn Museum and Sculpture Garden, Washington, 1954

Resimde görülen kadın figür, birşey beklemektedir. Ancak neyi beklediğinin farkında değildir. Figür derin bir çıkmazın içerisinde. Kullanılan ışığın keskinliği ve soğukluğu bu durumu desteklemektedir.

Figürler sürekli bir bekleyiş içerisinde. Bütün resimleri birbiri ile ilişki içerisinde. Durağan ve sessiz resimler birbirini tamamlamaktadır. Hopper, insanların ruhlarında gizli kalmış hisleri, acıları ortaya çıkarır.

Figürler hiçbir şey yapamamakta ve bir yere varamamaktadırlar. Umutları olmasına rağmen, hiçbir değişimin olmayacağını kabullenmişlerdir. Savunmasız ve korunmasız bir haldedirler. Ancak bu bekleyişler asla son bulmamaktadır.

Modern yaşam, insanları egemenliği altına almaya başlamıştır. Bireylerin hayatları, gelecekleri, amaçları kendi ellerinde olmaktan çıkmış, kurumların yönetimi altına girmiştir.

Günümüzde ve Kafka'nın Dönüşüm adlı eserindeki gibi yabancılaşma, insanlara normal bir durum gibi gelmektedir. Bu durumdan kurtulmak için bir çaba gösterilmemektedir.

Kitleden kaynaklanana problemler insanların özel hayatlarına da yansımaktadır. Bireyler kültürüne yabancılaşmaya başlar. Kültürünü unutan insanın güven ve aidiyet duygusu azalmaktadır.

Resim 15 Edward Hopper, "New York Office", 40 x 55 cm, oil on canvas, Private Collection, 1962

Resim 16 Edward Hopper, "South Carolina Morning", 77.2 x 102.2 cm, oil on canvas, Whitney Museum of American Art, New York, 1955

"South Carolina Morning" adlı resimde evinin kapısına yaslanmış beklemekte olan kadın figür görülmektedir. Hopper'ın diğer resimlerinde olduğu gibi buradaki figür de beklemekten başka birşey yapmamaktadır.

Edward Hopper'a bazı resimlerinde ne anlatmak istediğini sorduklarında, kendisini anlatmak istediğini belirtmiştir. Figürler yalnızlıkları sonucunda uzun vadede mutluluk getirmeyecek şeylerle uğraşmaya başlamışlardır.

Yönetildikleri çağın katılıklardan çok bunalmışlardır ancak kurtuluş yolları kaybolmuştur. Günümüz insanlarında da durum farklı değildir. Giderek daha kötüye gitmektedir. Bu durum içerisinden ancak aynı hayatı yaşamaktan usanan cesaretli insanlar kurtulabilecektir.

Resim 17 Edward Hopper, "İntermission", 101.6 x 152.4 cm, oil on canvas, Mr. And Mrs. R. Crosby Kemper, 1963

Figürlerin adeta ruhları kaybolmuştur. Ruh ve beden bütünlükleri ellerinden alınmıştır. Nesnelere haline dönüşmüşlerdir. Otomatikleşmeye başlamışlardır. Ruhları parçalara ayrılmıştır.

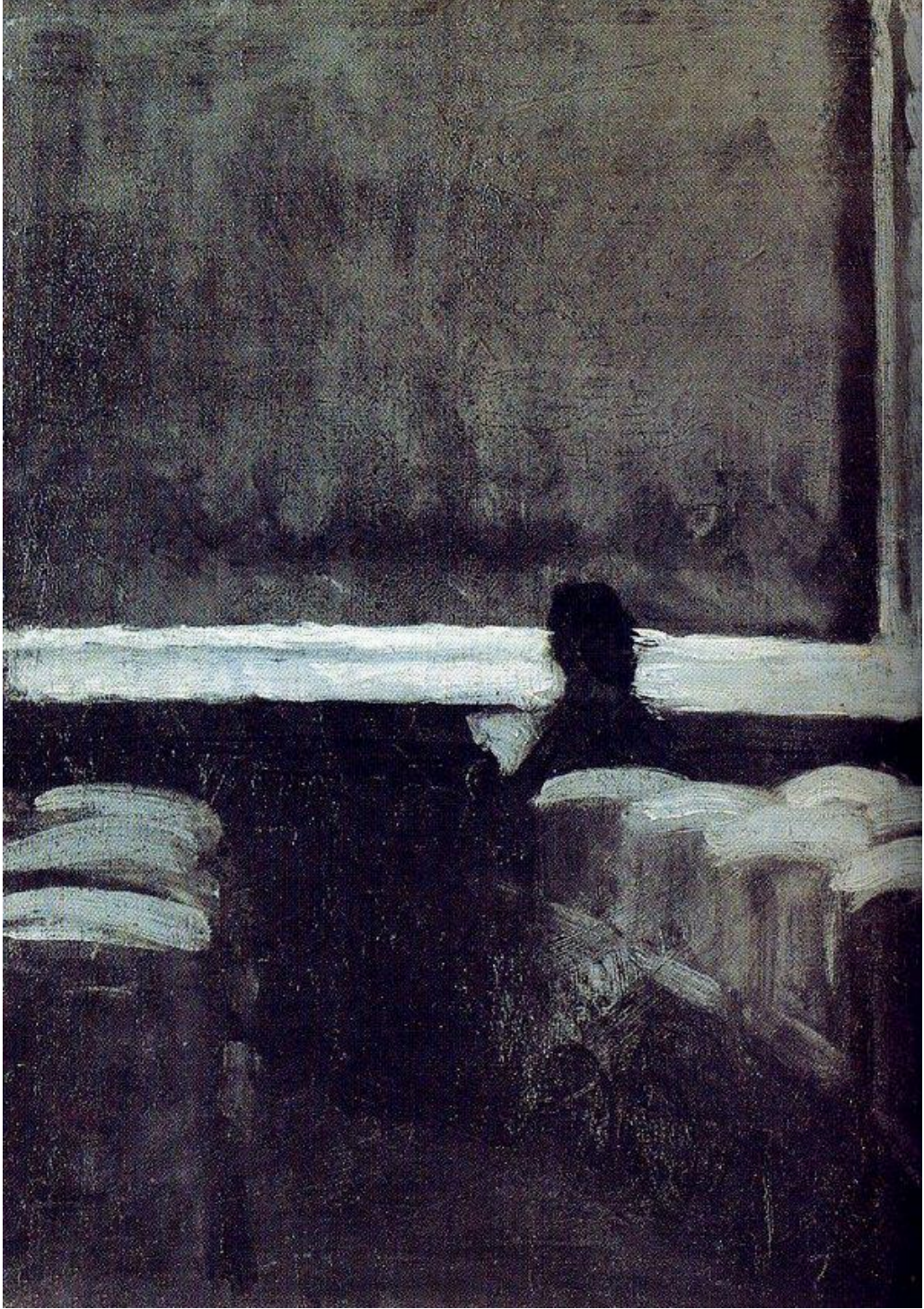
Bir şey yapmak ile yapmamak arasında kalmışlardır. Işık, onların tüm eksikliklerini acımasızca ortaya çıkarmak için kullanılmıştır. İntermission resmindeki figürün nereye baktığı ve ne yapacağı belirsizdir.

Diğer resimlerdeki figürler gibi bitkin görünmektedir. Kaybolmuş bir yalnızlık içerisindedir. Bu durumdan kurtulup kurtulamayacağı bir muammadır. Hopper resimlerdeki insanlar, günümüz insanının ruh halini yansıtmaktadır.

Resim 18 Edward Hopper, "Jo Painting", 40.6 x 45.7 cm, oil on canvas, Whitney Museum of American Art, New York City, 1936

Edward Hopper, olgunluk resimlerinde model olarak çoğu zaman eşini kullanmaya başlamıştır. Jo Painting aslı eserde model, Edward Hopper'ın eşi Josephine Hopper'dır.

Resim 19 Edward Hopper, "Solitary Figure in a Theatre", oil on canvas, Whitney Museum of American Art, New York, 1902

Edward Hopper'ın "Solitary Figure in a Theatre" adlı resminde bir tiyatro oyunu ve izleyiciler görülmektedir. Ancak figürler, eğlence yerlerinde olmalarına rağmen eğlenmedikleri görülmektedir. Her daim hüznülüdürler.

Resim 20 Edward Hopper, "Sunday", 73.7 x 86.3 cm, oil on canvas, Washington (DC), The Phillips Collection, 1926

Yalnız, garip, unutulmuş bireyler... Bedenleri oradaymış gibi görünüyor fakat ruhlarının nerede olduğunu belli değildir. Birçok ressamın atladığı bir konuyu ele almıştır.

Edward Hopper'ın "Sunday" isimli eserinde de sokakta yalnız başına oturup beklemekte olan figür görülmektedir. Ya bir olay sonrası ya da yaşanmamış bir olay öncesi izlenimi bulunmaktadır.

Hopper'ın resmettiği mekânlarda terk edilmişlik hissi bulunmaktadır. Kendisine "Dışına Kapanık" ressam olarak isimlendirerek, bu ismin yazdığı bir tabelayı evinin kapısına asmıştır.

Resim 21 Edward Hopper. "People in the Sun", 102.6 x 153.4 cm, oil on canvas, Smithsonian American Art Museum, 1960

Hopper'ın resimlerindeki güneş, insanları hiçbir zaman ısıtmaz. Aydınlığın karanlıktan pek farkı bulunmamaktadır.

Edward Hopper, tamamen kendi düşüncelerinin yansıdığı resimler üretmiştir. Hiçbir özentilikten kaynaklanan gerçekçilik bulunmamaktadır.

Hopper'ın figürleri, trans halinde, zihinleri boşalmış, ruhlarını kaybetmiş gibidirler. Resimlerindeki figürlerin bakışları donuktur.

Resimlerinde ne yapacağını bilmeyen figürlerle karşılaşırız. Umutsuz, kararsız ve isteksiz.. Figürler, bir şeyi yapıp yapmamak arasında kalınmışlık duygusu hissettirir.

Hocası Robert Henri, "Düşkün sanat, şeyleri olduğu gibi verir, 'İşte gece' der. Yüksek sanatsa gece hissini verir. İlki yalnızca bir kopya, ikincisiyse gerçeğe daha yakındır." demiştir.

Hopper, bir süre sonra canlı modelden çalışmayı bırakmış ve eşini, resimlerinde model olarak kullanmaya başlamıştır. Örneğin, New York Movie (New York'ta Bir Sinema) adlı eserinde eşini model olarak kullanmıştır.

Resim 22 Oskar Roehler, "Elementarteilchen", film, 2006

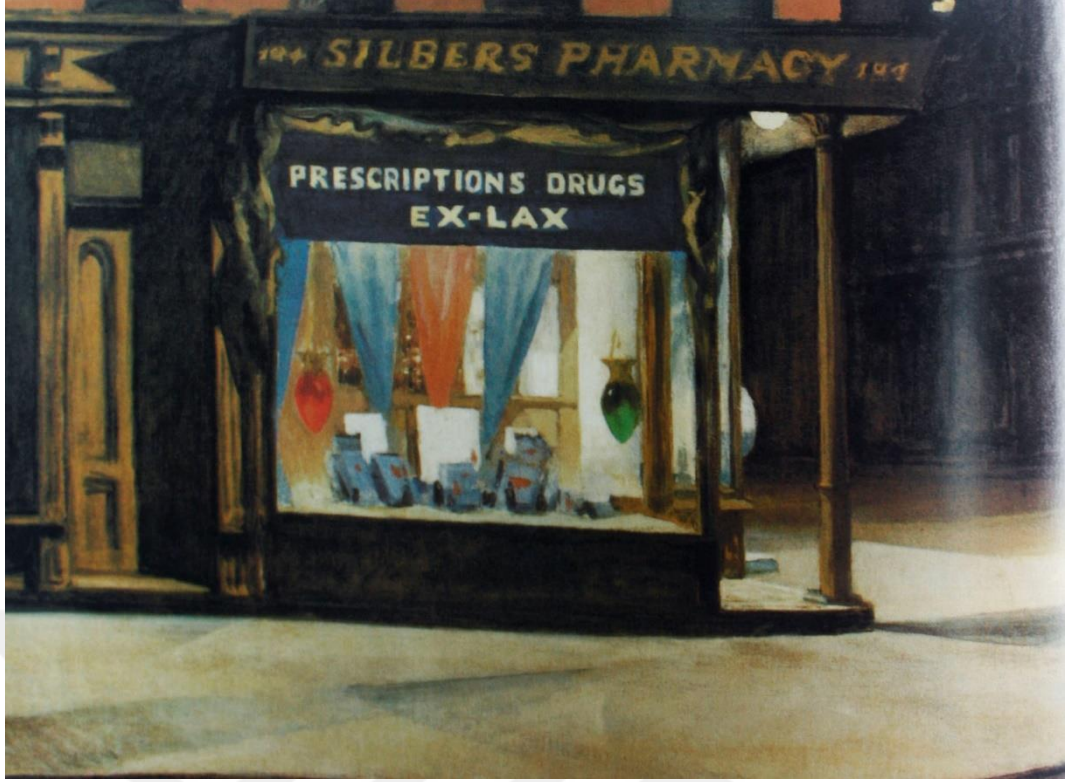
2006 yılı yapımı "Elementarteilchen" adlı filmin afişinde, Hopper'ın "People in the Sun" resminin birebir aynı kompozisyonu kullanılmıştır.

Resim 22 Edward Hopper, "House By the Railroad", 61 x 73.7 cm, Museum of Modern Art, New York City, oil on canvas, 1925

Edward Hopper'ın resimleri gerek renk, gerek ışık ve gerek kompozisyon gibi çeşitli yönlerden, sanatın birçok farklı alanındaki insanlara ilham kaynağı olmuştur. Birçok sanatçı, film afişlerinde, film sahnelerinde, Hopper'dan ilham alarak eserler üretmiştir.

Edward Hopper'ın "House by the Railroad" isimli çalışması Alfred Hitchcock'sun Psycho filminin afişine ilham kaynağı olmuştur. Hitchcock, Psycho filminde bu evin birebir aynısını kullanmıştır. Film de bu eve çok benzeyen bir evde çekilmiştir.

Resim 23 Edward Hopper, "Drug Store", 73.6 x 101.6 cm, oil on canvas, Boston (MA), Courtesy, Museum of Fine Arts, 1927

Edward Hopper, dergide ilüstratör olarak çalıştığı zamanlarda bile, asla kendisinden istenilen şeyleri yapmamış, kendi istediği ilüstrasyonları çalışmıştır. Daha kalabalık bölgeler yerine, sessiz ve adeta zamansız denecek kadar ıssız mekanları tercih etmiştir.

Hopper modern zamanın değişiminin farkında olarak bu değişimin insanlar üzerindeki yabancılaşma gibi olumsuz etkilerini gözlemleriyle gerçekçi bir şekilde anlatmıştır.

Hopper'ın insanları bize, birşeylerin ters gittiğini söylemektedir. Onlar, günümüzde olduğu gibi, kendileriyle yüzleşmekten kaçmaktadırlar. Bireyler kendi kabuklarına çekilmişlerdir. Hiçbir zaman buldukları yerde değildirler. Kaçacak bir yerleri bulunmamaktadır. Bu nedenle çok yorgundurlar.

Resim 24 Edward Hopper, "New York Movie", 81.9 x 101.9 cm, oil on canvas, Whitney Museum of American Arts, 1939

Edward Hopper'ın yapmış olduğunu diğer birçok çalışması gibi "New York Movie" adlı çalışması da sanatçılar arasında ilham kaynağı olmuştur. Sam Mendes'in 2002 yılına ait "Road To Perdition" filmine esin kaynağı olmuştur.

"New York Movie" isimli resimde sinema salonuna gelmiş film izlemekte olan insanlar görülmektedir. Ancak insanlar, buna rağmen güzel vakit geçirmemektedir. Adeta orada olan yalnızca bedenlerinin olduğun izlenimini vermektedirler.

İnsanlar sürekli olarak hüznüldür. Işığın ve renklerin değerleri sıcak renkler olmasına rağmen soğuk bir ortam oluşmasına neden olmuştur. Işık ve renk, insanların bitmek bilmeyen hüznünü ortaya çıkarmaktadır.

Resim 25 Sam Mendes, "Road To Perdition", film, 2002

2002’de Sam Mendes tarafından çekilen bu filmde yönetmen ışıklandırmada Hopper’ın eserlerini, özellikle “New York Movie” i örnek aldı.

Resim 26 Sam Mendes, "Road To Perdition", film, 2002

2006 yılı yapımı Oskar Roehler'ın "Elementarteilchen" adlı filminin afişinde Edward Hopper'ın yılında yapmış olduğu "People in the Sun" isimli resminden esinlenilerek birebir benzetilerek yapılmış olan bir resim kullanılmıştır.

Resim 25 Edward Hopper, "Hotel by the Railroad", 72.2 x 101.9 cm, oil on canvas, Hirshhorn Museum and Sculpture Garden, Smithsonian Institution, 1952

Kamu alanındaki yapmacık samimiyetler altındaki zulüm, Hopper'ın sürekli olarak ele aldığı bir konudur. Yapayalnız, boşlukta kaybolan figürler günümüzdeki gibi kimseyle iletişim kurmak istememektedirler.

Edward Hopper'ın "Hotel by the Railroad" adlı eserinde aynı oda içerisinde iki figür görüşmektedir. Ancak birbirleriyle hiçbir bağlantıları bulunmamaktadır. Bireyler arasındaki bu iletişimsizlik durumu, günümüzde çok sık rastlanılan sorunlardan birisidir.

Resim 26 Edward Hopper, "Chair Car", 101.6 x 127 cm, Private collection, 1965

Edward Hopper' ın 1965 yılında yaptığı "Chair Car" isimli resminde, cam kenarında oturan kadın figür, dış dünya ile ilgilenmek yerine, dış dünyaya sırtını dönmüş ve dergisine yönelmiştir.

Belki resmin ismi olmasaydı, resimdeki mekânın neresi olduğunun tam olarak anlaşılması zorlaşacaktı. Mekandaki keskin çizgi ve ışık, figürle doğa arasına bir sınır koymaktadır. İnsan, ait olduğu doğadan koparılmıştır ve bu nedenle mutsuzluğu son bulmamaktadır.

Günlük yaşantımızda da sık rastladığımız bir manzara insanların kendilerini dış dünyaya kapatarak kendi kabuklarına çekilmesi, Hopper'ın resimlerinde sık işlediği bir konu olmuştur.

Resim 27 Edward Hopper, "Eleven a.m.", 71.3 x 91.6 cm, oil on canvas, Washington (DC) Hirshhorn Museum and Sculpture Garden, Smithsonian Institution, 1926

Açık penceresinden dışarıya bakmakta olan sessiz ve çıplak bir kadın figürünü resmetmiştir. Figür koltukta öne doğru eğilerek oturmuş, güneşin bedeninde uyandırdığı hissi yakalama çalışmaktadır. Fakat buna rağmen, yüzü, bakışları ve ruhu izleyiciye uzak kalmaktadır. Orada yalnızca kendisinin erişebileceği bir şey bulunmakta ancak bunun için hiçbir şey yapmamaktadır. Hopper, resimlerini yaparken görüntüleyici her zaman uzakta tutmaktadır. Hopper'a göre kesin durumlar, görsel kanıtlarla bile tamamen ortaya çıkmamaktadır. "Eleven a.m." resmindeki perdeler bile sakin görünmektedir.

Resim 28 Edward Hopper, "Jo in Wyoming", 35.4 x 50.8, watercolor on paper, Collection of Whitney Museum of American Art, 1946

Hopper, Amerikan yaşamını resmeden tek ressam veya ilüstratör değildi. Bu yüzden kendisinden bekleneni karşılamamaktaydı. Resimler çok fazla anlatım içermezi gizemlidir.

Resimlerinde olaylara karşı bir bilinmezlik vardır. Asla bitmeyecekmiş hissi vermektedir. Jo in Wyoming aslı eserinde doğa ile insan arasındaki keskin sınır görülmektedir. İnsanların kendilerine olduğu kadar doğaya karşı da yabancılaştıklarını vurgulamak ister.

Resim 29 Edward Hopper, "New York Corner", 61 x 73.7 cm, oil on canvas, New York (NY), The Museum of Modern Art, 1913

Resimdeki görünen binaların, ana kadrajın dışındakilere oranla daha kısa olduğu görülmektedir. Hopper, bilinçli olarak, yüksek binaları kadrajında silüet olarak çok uzakta resmetmiştir. Resminden tamamen çıkarmamıştır ancak silüet halinde resmederek, düşüncesine ters düşen yapıları reddettiğini anlatmak istemiştir. Hopper resimleri, izleyicinin zihnini zorlayan resimlerdir. Daha önce yapılmamış bir şekilde ülke resimleri yapmıştır. Doğa ve medeniyet arasındaki zıtlığı vurgulamıştır.

Gelişen teknoloji, bireylere geçirmeleri gereken boş bir vakit vermiştir. Bireyler, bu zamanı, bir şekilde geçirmek zorundadır. Eğer bu vakitlerini, verimli olmayan bir şekilde bile geçirmezler ise sonuçları ağır olacaktır. Ancak neden huzurlu bir şekilde bekleyemedikleri bilinmemektedir. Bu boşluk insanı endişeye düşürmektedir. Endüstrinin insana bıraktığı bir durumdur. Fakat zaman bir türlü geçmiyordu. Huzursuz edici bir boşlukta sallanmaktadırlar.

Günümüzde olduğu gibi bireyler ve nesnelere birbiri ile yer değiştirmiştir. Birey ve nesne arasında kopukluk meydana gelmiştir. Günümüzde ise hala, bireyler giderek nesnelere haline dönüşmeye devam etmektedir. Nesnelere ise bireyler yerine koyulmaya başlanmıştır. Hopper, kolay olmayan bir konuyu ele almıştır.

Resim 30, Dario Argento, "Deep Red", film, 1976

Hopper'ın resimlerinden ilham alarak 1976 yılında "Deep Red" filmi çekilmiştir. "Deep Red" adlı Daria Argento'nun yönetmenliğini üstlendiği filmde Hopper resimlerindeki gibi kompozisyon, ışık ve renk kullanılmıştır.

Resim 31, Dario Argento, "Deep Red", film, 1976

2. GÜNÜMÜZ SORUNU: BİREYLERİN RUHLARINI KAYBETMELERİ

"Mekanın bir ıssızlığı vardır

Denizin bir ıssızlığı

İssızlığın ölümün, ama hepsi de

Kalabalık sayılır kıyaslandığında

Daha engin olan o yerle

Bir ruhun kendine açtığı

O kutup mahremiyle" (R.W.Franklin, 1999)

Ressam Edward Hopper, resimlerinde sürekli olarak ruhsuzluk konusunu ele almaktadır. İssiz mekanlar, ruhunu yitirmiş insanlar, kalabalık içerisinde olmalarına rağmen yalnız insanlar...

Günümüzde de durum, Hopper resimlerinden farklı değildir, çoğu insan kendi dünyasına çekilmiş, uyuşuk, hissiz bir şekilde yaşadığını sanmaktadır. Çoğu insan, hayatı anlamsız ve saçma buluyor. Birçok genç saçma yaşantımızın her şeyi ele geçirdiğini söylemektedir. En büyük yalnızlık, insanın kendi organizmasından tamamıyla ayrılmasıdır. Bu bilinçli ve rasyonel olanın aşırı vurgulanması ve bütün olarak tepki gösteren organizmamızın bilgeliğinin küçümsenmesidir ve bizi bütünlüklü insanlar olarak yaşamaktan alıkoyar. Ama bu durumu aşmak, birliği sağlamak sanıldığı kadar kolay değildir.

“Ne olmuş bana böyle?” diye aklından geçirdi. Bu bir rüya değildi. Zırh gibi sert sırtının üstünde yatıyor ve başını azıcık kaldırıp baktığında, eğimli, kahverengi, yay biçiminde şeritlerle bölümlere ayrılmış karnını görüyordu. Gövdesine oranla acınası cılızlıktaki pek çok bacağı gözünün önünde çaresizlik içinde titreşiyordu.” (Kafka, 2016)

“Annesi, önce ellerini kavuşturarak babasına baktı, sonra Gregor’a doğru iki adım attı ve etrafta dalgalanan eteklerinin arasına yığılıp kaldı; göğsüne gömülen yüzü hiç

görülüyordu. Babası sanki Gregor'u yine odasına itmek istiyormuş gibi düşmanca bir ifadeyle yumruklarını sıktı, sonra tereddüt içinde oturma odasında etrafa bakındı. Ardından elleriyle yüzünü kapatıp sarsıla sarsıla ağlamaya başladı." (Kafka, 2016)

Kafka, bir böceğe dönüşen gencin hikayesinde, bireylerin yaşadıkları yabancılık hissini anlatmıştır. Yabancılık duygusunun getirdiği karamsar ve çıkmaz durumları ifade etmeye çalışmıştır. Bir süre sonra, günümüzde olduğu gibi, bu yabancılık duygusu da normalleşecek ve artık tuhaf gelmemeye başlayacaktır.

Deleuz'e göre asla yaşantımızın nasıl olması gerektiğini bilmemekteyiz. Bireyler nasıl yaşaması gerektiği hakkında bilgiye sahip olmamakla birlikte nasıl bir hayat yaşamaları gerektiğini sorgulamak akıllarına bile gelmemektedir. Yaşadığımız uyumuş hayatlar normal gelmektedir. Bireyler ya bu durumun farkında değiller ya da kabullenmiş olduklarını düşünmekteyim.

"Yaşamın nasıl sürdürülebileceği sorusu hem bir davet hem bir kışkırtmadır. Ne getireceğini bilmeden virtüeli araştırmaktır. Bir bireyin düşüncesinde ve yaşamındaki farkı yoklamaktır. Bu soru, kurallar, talimatlar, modeller ya da ideallerle yanıtlanmaz. Deleuze'e göre çözümlerle değil, problemlere ihtiyaç vardır. Ne dünyayı açıklayan ne de felsefi bir sorunu çözümleyen bir ontoloji sunar. Onun sunduğu problemler ontolojisi dir. Düşündüğümüzden daha fazlasının var olduğunu anlamak ve bize sunulanın, var olanın sadece başlangıcı olduğunu keşfetmek yaşamımıza daha büyük bir görev yükler. Yaşamımızla işimiz bitmedi, yaşamla işimiz asla bitmez." (May, 2017)

Felsefedeki şapkadan çıkarılan tavşana şaşırmayı bıraktığımızdan beri hayatlarımız normal gibi gelmektedir. Soyut duygularımızın eksik ve yetersiz olduğunu düşünmekteyim.

Edward Hopper resimlerindeki gibi, insanlara yaşadıkları olaylar normal gelmektedir. Yaşadıkları uyumuş hissiyat yüzünden, yaşadıkları durumun ciddiyetini farkedememektedirler.

"İşitiyordum, Kulağım yokmuş gibi

Ta ki Diri bir Söz

Gelene dek Hayattan bana

İşte o vakit bildim işittiğimi-

Görüyordum, Gözlerim başka

Birine aitmiş gibi, ta ki bir Şey

Gelene kadar, şimdi biliyorum Işık olduğunu,

Çünkü uyuyordu Gözlerime.

Yaşıyordum, Gövdemin

Dışındaymışım gibi,

Bir Kudret beni bulup da

İçime koyana kadar Özümü-

Ve ruh, Toza döndü

"Eski Dost, tanırsın sen beni",

Ve Zaman dışarı çıktı haber vermeye

Sonsuzlukla karşılaştı." (R.W.Franklin, 1999)

Her birimizi, diğer insanlardan uzaklaştıran bu duruma ne sevk edebilir? Ruhsal acı her üzüntünün çekirdeğidir. Acıların, bizi doğruya götürebilmesi için, doğru düşünmek ve doğru anlamlandırmak gerekmektedir. Bu acıyı yeterince tanımak istiyorsak, başkalarıyla özdeşleşim kurmamız gereklidir.

Etrafımız giderek nesnelere haline gelmiş, iç dünyası kaybolmuş, dış dünyasına önem veren insanlarla dolmaktadır. İnsanın dıştan azalması, içten çoğalması ihtiyacıyla ilintilidir. Bazı düşünörlere göre yeni bir dönem başlamaktadır. Ancak durum parlak görünmemektedir.

2.1. Bireylerin Ruhlarını Kaybetmek Nasıl Meydana Gelmektedir?

Kişinin gelişim, biyolojik ve sürekli etkileşim içerisinde bulunduğu dinamik bir ortamda meydana gelmekte olduğu düşünölmektedir.

Toplumsal problemlerin çok fazla olduğu kitlelerde bireylerin çoğu mantıklarını kullanamaz hale gelmektedirler. Giderek eve kapanan bireyler, sosyal hayatlarından uzaklaşırlar. Anlamsızlık düşüncesi, ölüm korkusu, zaman yenilgisi buna neden olan olgulardandır.

İnsanların bulunduğu ortama uymayan, normal olmayan davranışlar sergilemesidir. Kişinin kendisine de dolaylı yoldan zarar vermesi yahut verebilme potansiyeli olması durumudur. Bireyin psikolojisini etkileyen risk ve koruma etkenleri iki türdür. Risk etkenleri, sağlıktaki olumlu gidişatı bozarak hasar verir. Koruyucu olan ise kişinin sağlığındaki gidişatı olumsuz etkileyen bu etkileri azaltarak, normal davranışlar sergilemesini sağlamaktadır. Ruhsal hastalıkların nedenleri, genetik ya da biyolojik etkenler, erken öğrenme, psikolojik çatışmalar ve zorluk yaratan kimi toplumsal yapıları içerir.

Bireylerin yüzlerinde de hiçbir yaşam belirtisi, umut yok. Ölmüş gibi görünmektedirler. Kaçtırdıkları şeyler var. Bir amaç uğruna dünyaya geldiler ancak o hedeflere ulaşmak için hiçbir şey yapmamaktadırlar. Osho'nun dediği gibi:

”İnsanlar süper insan olmak için yaratıldılar.” (OSHO, 2013)

Bunu hedefe dönüştürmeleri gerekmektedir. Ancak bu şekilde olursa bireyler mutluluk ve huzuru yakalayabilirler.

Bireyler, çalışmanın ne kadar değerli olduğunu bilmemektedirler. Bu nedenle mutsuzlukları son bulmamaktadır.

Günümüzde iletişim sorunumuz da bulunmaktadır. Dinlenilmek istiyoruz ama dinlemeyi bilmiyoruz. Bu durum yalnızlaşmaya neden olur. Zenginlik dengesiz bir şekilde dünyaya dağılmıştır. Birçok toplumun insanları yalnızlaşmaya başlamıştır. Evde hayvan besleyen insanların sayısı çoğalmıştır. Çoğu düşünür, artık yeni bir çağın başladığına inanmaktadır.

Çözümleri dış dünyada değil, ancak iç dünyamızda bulabiliriz. Yani bir insan için en gerekli ve güzel şeylerin insanın kendi içinde bulunduğunu idrak etmemiz gerekmektedir.

Birçok sistem kitleye ait olmaktan çıkacak ve bize ait olmaya başlayacaktır. Bunun için daha işbirliği içinde olmamız gerekmektedir. Topluluk olarak birlik hissimizi ülkemiz adına yarar sağlaması için birlikte çalışmaya inanmalıyız.

Çoğu yabancı ülkedeki insanlar, kamu yararına çalışmaya başlamışlardır. İnsanlar yalnızca kendi çıkarlarını değil, birlik duygusu oluşturdukları ülkelerinin çıkarlarını da düşünmektedirler. Bu durumu kendi ülkemize uyarlayabilirsek güzel mucizeler yaratabileceğimize inanıyorum.

Modernleşmenin değiştirdiği hayatımız ile benliğimiz yok olmaya başlamıştır. Bozulan şeyleri tamir etmek yerine, at kurtul düşüncesi hâkimdir. Bu olgular da insanların bencil olmaya sevk etmektedir.

Birlik olmak istiyoruz ancak insanlar arasında sürekli artan bir rekabet ortamı görülmektedir. Burada bir ikilem bulunmaktadır. Bu konuda farkındalık kazanmamız gerekmektedir. Nereye baksak birbiriyle acımasızca yarışan insanlar görmekteyiz. Dünyada bireylerin hepsine yetecek kadar konum, unvan olduğunu anlaması gerekmektedir. Her şeyin en mükemmeli olmamız gerekli değildir. Birey kendi olabilirse bu yeterli olacaktır.

Bireyin kim olduğu, kendisine sorması gereken en önemli sorulardan biridir. Sonrasında hayatının amacını bulması gerekecektir. Ona kendisi özel ve önemli hissettiren kişi ve olguları keşfetmek zorundadır.

“İnsan davranışlarının içgüdü denilen fizyolojik olaylardan kaynaklandığı yönündeki Freudcu görüşe karşı çıkmış olan Horney, bozuk davranışların aile içi ilişkilerdeki aksaklıklar sonucu ortaya çıktığı ve ayrıca sosyokültürel etmenlerin de bu öğrenme sürecini önemli oranda etkilediği görüşünü savunmuştur.” (Geçtan, 2002)

Bireylerin davranış bozukluklarının, aile içerisindeki karışıklıklar neden olmaktadır. Freud'un içgüdülerden, biyolojik etmenlerden kaynaklanan düşünce geride bırakılmıştır. Horney'in inandığı, insanların birbirleriyle olan ilişkilerine dair inanış günümüzde daha yaygındır.

Bazı bireylerin tutumları, buldukları ortam ve bireylerle ilişkileriyle gelişerek davranışlara dönüşen tutumlardır. Çocukluk dönemlerinde bu tutumların sayısı çok azdır. Zaman ilerledikçe bu davranışlar, daha kitlesel ilişkilerin olduğu alanlara doğru yol almaya başlar.

Bireylerin tutumlarını belirleyen nedenler, kişilerin hayatları boyunca sahip oldukları algılar, hisler, düşünceler, inandıkları hayat felsefeleri, hedefleridir. Bu etkenlerin birbiriyle olan ilişkisi ve bu ilişkiden meydana gelen sonuçlar çok önemlidir.

Bireylerin tutumları her dönemde incelenmelidir. Freud, insanların davranışlarını açıklamak için, bireylere, çocukluk yaşlarında hissettiklerini onlara yeniden hatırlatmaya çalışır. Tarih içerisinde değişen tutumların, geçirdiği değişimlere göre incelenmesi gerektiğini savunmuştur.

Çoğu uzman, psikolojik rahatsızlıklarının aile içerisindeki ortamdan kaynaklandığını düşünmektedir. Ebeveynlere çok fazla görev düşmektedir. Ailelerin bu konuda bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

“Fromm yapıtlarında, insanın doğadan ve birbirinden kopmuş olması sonucu kendisini yalnız ve soyutlanmış hissettiği görüşünü vurgular.” (Geçtan, 2002)

Bu neden insanın bitmek bilmeyen bir mutsuzluğu vardır. Yeni uygarlık onu ait olduğu yerden koparmış v arasına sınırlar örmüştür. İnsanlar bunun acısını çok derin bir şekilde yaşamaktadırlar.

Bireylerin davranışlarının çoğu sebebi, toplumun bireyler üzerindeki etkisinden kaynaklanmaktadır. Toplum, bireysel farklılıkları oluşturan etmenlerin başında gelmektedir.

İnsanlar yaşaması gereken hayatını ne şekilde yaşaması gerektiğini kendi içlerine yönelerek bulmalıdır. Yaşamında neler yapması gerektiğini ortaya çıkarmalıdır. Hayatındaki ulaşması gereken hedefleri belirginleştirmelidir.

Bu sorular bireylerin benlik bulmaları konusunda yardımcı olan sorulardır. Bazı bireyler, bu sorulara uğraşarak, araştırarak, derin sorgulamalar yaparak cevaplarını kendileri bulmaktayken, bazı bireyler de, başkaları tarafından verilmiş olan cevapları kabul ederler.

Bireylerin çoğu bu durumu bilinç dışı olarak gerçekleştirmektedirler. En önemli olan şey, farkındalıktır. Zira durum böyle olduğu zamanlarda bireyler, soruları yeniden sormak zorunda kalmaktadırlar.

Ancak belirli bir düzenin oturtulduğu, insanlara yeterli değerin verildiği ve görevlerin belirgin olduğu kitleler, bu sorulara daha kolay cevap bulmaktadırlar. Durum böyle olmadığında ise bireyler, hazır cevapları benimsemektedirler.

Belirli düzenin kurulduğu toplumlarda, bireylerin bulduğu cevaplar da belirgin olacaktır. Bireylerin buldukları cevaplarda karmaşa olmayacaktır. Cevaplar net ve hedeflere en kısa yoldan ulaştıracak nitelikte olacaktır. Netliği olan kimlikler kazanacaklardır. Bireylerden oluşan bu kimlikten toplumsal kimlik ortaya çıkacaktır.

Fakat yaşadığımız çağda, bu durum biraz zor görünmektedir. Birçok ülkenin bireyleri, kitle ruhu ve kimliği için çok fazla uğraş vermektedirler. Peki, bireylerin bu kadar uğraşmasına neden olan şey ne olabilir?

Bireyler toplumsal kimlik kazandıklarında, kendi eksikliklerini unutmaktadırlar. Kendilerini özel ve değerli hissetmektedirler. Hayatın karmaşıklığından kurtularak, hayatlarına anlam katmaktadırlar. Kendilerini tehlikede hissetmemektedirler. Birlik

ruhu oluştuğu için, tek başına oldukları düşüncesinden uzaklaşmaktadırlar. Kendilerini daha donanımlı hissetmektedirler.

Dünyanın neresinde olursa olsun, insanların bir toplum kimliği oluşturmaya çalışmalarının nedenleri bunlardır. Birey sürekli bu olgularla karşılaşmamak için uğraş verir.

"Eleştirel-bilişsel süreçte 'toplumsal kimliğini arayan' kişi:

-Yetersizliğini yetkinleşmeyle,

-Değersizliğini evrensel değerler kazanarak,

-Güvensizliğini özgüven kazanarak,

-Yalnızlığını empati ve iletişimle,

-Anlamsızlığını yaşamına anlamlar katarak,

çözümleyecektir." (Atabek, 2004)

Yanıtları dünyada arıyorduk. Kendimizden uzaklaştırılmıştık. Çoğu sorun bundan kaynaklanmaktadır. Cevapları kendi içimizde bulabileceğimiz öğretilmemiştir. Sorunların nedenlerini kendilerinde aramaya yönelik bireyler, tüm sorularının cevaplarını bulmaya ancak o zaman yaklaşmış olacaklardır.

Bireyler sevgiyi paylaşmazlarsa, kendilerini dış dünyaya karşı soyutlamaktadırlar. Bunun sonucu olarak kendilerini nesnelere aktarmaya başlamaktadırlar. Sevgiyi, cansız varlıklarla paylaşmaya başlamaktadır.

Birey giderek nesneleşmeye başlamaktadır. Evde hayvan besleyen insan sayısı giderek artış göstermektedir. Bunun nedeni bireylerin yalnızlık duygusudur. Bireylerin sevgiye sonsuz ihtiyaçları bulunmaktadır. Ancak bilinmeyen şudur ki, sevgi gibi soyut duygular alındıkça değil verildikçe çoğalmaktadır. Dinlenilmek istenen birey dinlemeyi bilmiyor, sevgi ve saygı görmek isteyen birey karşısındaki insanlara aynı davranışı göstermemektedir.

“Bir yerde derin muhabbet varsa orada yaşam var demektir. Fakat yüzeysel olmaması gerekmektedir. Bireylerin ancak sohbet olan ortamlarda yeni hayatlar inşa edebileceklerini düşünmekteyim.” (Kapışmak, 2017)

İnsanı ayakta tutabilecek en gerekli şeylerden birisi hayal etmektir. Bu da ancak sohbet etmekle geliştirilebilir. Bu olgunun da önce aile içerisinde oluşturulması, öğrenilmesi gerekmektedir.

Bireyler arasında yüzeysel sohbetler gerçekleştirilmektedir. Derin sohbetler yapılmamaktadır. Tarihleri ve buldukları yerlerle ilgili çok az bilgiye sahiptirler. Bunun bir sonucu olarak da kendilerini hiçbir yere ait olduklarını hissetmemektedirler.

Bireylerin kendileriyle olan ilişkilerini en baştan gözden geçirerek tekrar kurmaları gerekmektedir. Başkalarıyla olan ilişkilerin güzel olması için de önce kendimizi bulmamız gerekmektedir. Değerlerimiz giderek kaybolmaktadır. Bireyler, değerlerinde neye öncelik verirlerse, onlara karşı aidiyet geliştirmektedirler.

Günümüzde çoğu birey, başka insanların yaşadığı problemlerle ilgilenmemektedir. Çünkü değişen değerlerimiz, önceliklerini, değişikliğe uğratmaya başlamaktadır. Yeni değerimiz, bireye, en önemli şeyin kendisi ve kendi çıkarları olduğu inancını aşılacaktır.

Günümüzde insanlar arasında bencil olma düşüncesi yaygınlaşmaya başlamıştır. Bireyler arasındaki yardımlaşma ve paylaşım neredeyse yok denecek kadar azalma göstermektedir. Bireyler hayatlarının merkezine kendilerini yerleştirmektedirler.

Bu durum bireyler arasındaki hoşgörüyü ortadan kaldırmaktadır. Her birey, en değerli olanın kendisini, en önemli olanın kendi ihtiyaçlarının karşılanması olduğuna inanmaktadır. Bütün bireylerin lider olmak arzuları yüzünden hoşgörünün ortaya çıkması zor görünmektedir.

Bazı uzmanlara göre amacı olmayan insanlar aciz varlıklardır.

Bazı düşünürlere göre iki tür insan vardır. Sorularının cevabını kendisinde arayan ve dışarıda arayan olarak ikiye ayrılır.

İçine yönelen insanlar duygular, hayal dünyaları ve düşüncelerine odaklanırlarken dünyaya yönelen insanlar ise kişilere olaylara, nesnelere odaklanırlar. Her insanın içinde iki durum da bulunmaktadır. Ancak her insanda bir tanesi biraz daha yoğundur. İnsanlar türlere ayrılrsa da her iki durumla da baş etmek zorundadır.

“Jung bu fonksiyonlardan yola çıkarak sekiz çeşit karakter tanımı ortaya koymuştur:

Düşünen içedönük - Düşünen dışadönük

Duyusal içedönük - Duyusal dışadönük

Duyusal içedönük - Duyusal dışadönük

Sezgisel içedönük - Sezgisel dışadönük” (Sayar, 2016)

Çoğu iyi ülkede insanlar kamu yararına çalışmanın önemini kavramaktadır. Topluluk, doğru şartlar sağlandığında birlik içerisinde katılımcı bir hale dönüştürülebilir. Yarıştan ve benlik arayışından uzaklaşmamız gerekmektedir. Bu yeni Karanlık Çağ'da insanlar, iyi bir yaşamın anahtarlarını dış dünyadaki dogmalar, somut araçlar yerine kendi içlerinde aramaya başlamaktadırlar. Her insan kendi dogmasını kendisi yaratmak zorundadır. Bu sorunun cevabını da ancak kendi içimize yöneldiğimiz yeni bir özgüven keşfettiğimiz zaman bulabiliriz.

Günümüz bireylerinin, hedeflerini, amaçlarını, değerlerini, yaşamlarını, inandıkları ilkeleri en baştan oluşturmaları gerekmektedir.

Bir grup sadece liderini, dini izliyorsa doğru sonuçlanmayacak sonuçlar ortaya çıkacaktır. Çünkü böyle durumlar çoğunlukla yanlış sonuçlanır. Yanlışlar zamanla daha da çoğalır ve kendi amaçlarını kendisi yıkar. Ancak topluluk söz sahibi olmak ihtiyacını fark ederse, her insanın düşüncelerinin, arzu ve gerekli olan şeylerin karşılandığı zor karşılandığı bir uyum ortaya çıkar. Bütün düşünceler kendilerini aittir. Bu yüzden eleştiriye açıktırlar ve yanlış sonuçlar alınsa bile, gidişata göre yeni oluşum ve şekillenmelere açık olurlar. Bu belki de en az yanlışla sonuçlanacak yoldur.

Kültürümüz dağılmaktadır. Fakat tüm bu olabilitileri gerçekleştirmemiz için öncelikle kendimiz olabilmemizin şart olduğunu fark etmemiz gerekmektedir. Eğitimimizde de hâkimiyet hep aşağıya doğrudur. Aşağıdakilerin yukarıdakilere itaat

etmesi beklenir. Öğrencilerin öğretmenlere gibi... Ancak öğretmenler de yöneticilere itaat ederler.

Muhakkak ki bir topluluk içerisinde yönetecek yol gösterecek birilerini isteriz. Öğütlere her zaman ihtiyaç duyulur.

Rogers *"Ne olduğundan emin değilim, ama şunu biliyorum, gruplar özgür ve özerk olduklarını fark ettiklerinde, muazzam bir güce ve kudrete sahip olurlar. Biri kaostan söz etti. Grup özerk olduğunda, hepimizden böylesi bir gücün ortaya çıktığına inanıyorlar."* (Rogers, 1995)

Büyük gruplar bir yerden sonra tıkanmaya başlarlar. Sonra parlak fikirler ortaya çıktıkça bunun ortadan kaybolduğunu fark ederler. Oluşumun ne olacağı konusundaki bilinmezlik, insanların katılımını ve vericiliğini artıracaktır.

Bu durumu değiştirecek gücün kendi ellerinde olduğunu fark ederler. Bireyler kişisel ve toplumlar sorun ve kaygılarını daha çok dile getirmeye çalışırlar. Topluluğun bireyleri duyma ve dinleme becerisi gelişir. Birçok ortak paylaşımlar ortaya çıkmaya başlar. Bu da yeni oluşmaya başlayan topluluk ve birlik duygusunun gelişmeye başlaması anlamına gelmektedir. Bir süre sonra bütün topluluk tek bir insanı duyabilecek hale gelebilir. Birlik olma hissi mevcuttur. Güzel sonuçlanacak kararlar verilir. Zorlaştırma olmayan bir toplulukta bireylere güvenilebilir.

Normal insan davranışlarını anlamak ise kolay değildir. Tarihsel ve kültürel olayların da etkisi bulunur. Uçlardaki aşırı davranışlar kolay fark edilir ancak sınırdakileri anlamakta biraz zorlanırsınız. Hedeflerimize ve ilişkilerimize zarar veriyorsa o zaman bir tedavi olması gerektiği düşünülür. Ancak çok uçlarda tepki gösteren insanlar bunu fark edemezler.

Eğer davranış psikolojik bir hastalıktan kaynaklanıyorsa normal değildir. Doğru tedaviyi bulmak doğru tanıdan daha zordur. Çünkü tıp, kişinin yaşadığı ve ait olduğu sosyal çevresini ihmal eder. Duyguları olan bir varlığı istatistiksel normlarla çözmeye çalışmaktayız. Bunun gibi birçok nedenin sonucunda insanları nesnelere haline getiriyoruz. Örneğin psikolojisi bozuk ve davranışlarında problem görülen bir insan, sadece o hastalığın tanım özelliklerini tam taşımadığı için hasta olarak kabul edilmemektedir.

Varoluşçu yaklaşımlar ise normal davranış sergilemememizi normal karşılamaktadır çünkü dünya normal değildir. Örneğin saygı görmediğimiz bir ortamda saygı göstermemiz gibi.

Sağlıklı tedavilerde ise önce normal davranışların özelliklerini oluştururlar. Sonra normal olmayan davranışlarla karşılaştırırlar. Bu düşünceye göre ruhsal açıdan normal olan bir bireyin, dışsal dünyaya ait olan gerçekliği olduğu gibi kavrayabileceği, duygu ve düşüncelerini tanıması ve bunları yönlendirebilmesi, kendisine hâkim olabileceği bir mekanizmaya sahip olması, insanlarla ilişkilerinin sağlıklı ve pozitif olması beklenir.

Şu ana kadar gördüğümüz tanımların hiçbiri tam anlamıyla yeterli değildir. Bu sebeple birçok tanıyı bir arada incelemek gerekmektedir. Bu anlayışlardan bir tanesi psikolojik ve sosyal iyilik durumuna yönelik şöyle bir açıklama yapar:

“Duyguların ve düşüncelerin bir arada olduğu, bir bütün olarak insanın öğrenimi için bir yer olmalı. Her zaman ihtiyaç duyulan bilişsel öğrenimi için bir yer olmalı. Her zaman ihtiyaç duyulan bilişsel öğrenme ile günümüzde eğitimde hakkı verilmeyen duyuşsal-deneyssel öğrenmeyi bir araya getirme sorunsalı üzerine çok kafa yordum” (Rogers, 1995)

"Akıl dışı ve mantıksızdır, önceden kestirilmesi mümkün değildir ve kontrol kaybına neden olur, hem kişisel hem de sosyal uyumu zedeler, acı verir. Sosyal ve ahlaki standartların ihlaline sebep olurken davranışı gözlemleyen kişilerde de sıkıntıya sebep olur." (Sayar, 2016)

Bu yaklaşım diğerlerine göre biraz daha geniştir. Psikologlar bu tanımlamalarda aşırı zorluk çekmektedirler. Çünkü şuan bize normal gelmeyen bir davranış geçmişte başka bir kötü sonucu ortadan kaldırmaya hizmet etmiş olabilir. Örneğin, bir çocuk ceza almamak için konuşmamayı tercih ediyorsa, benzer olaylarda bu davranışı devam ettiriyor olabilir. Bu ve benzer durumlarla uzmanların işleri zorlaşmaktadır.

Tanımlama yapan psikologlar bu davranışları sınıflandırma yoluna giderler. Ancak bu yolun da hem iyi hem kötü getirileri bulunmaktadır. Örneğin, atak krizleri geçiren bireylerin düşünce tarzları birbirine yakın olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durumu

yaşayan insanlar yaşadıkları hislerini felaket olarak adlandırırılar. Mesela kriz anında hastalar kalp krizi geçirdiklerini düşünebilmektedirler.

Normal olmayan davranışları belli tanımlar içerisinde sınıflandırmak birçok bilginin temin edilmesini gerektiren bir hastalığı birkaç cümlede tanımlanabilir duruma getirir. Örneğin sosyal ortamlarda problem yaşayan insanlar, dalga geçilme küçük düşürülme korkusu ile insanlarla ilişki kurmaktan ve konuşmaktan korkar duruma gelirler. Buna benzer bilgiler, bu tarz hastalıklarda nasıl bir tedavi uygulanabileceği konusunda bize bilgi verirler. Fakat alışılmış, yeniliği olmayan tekniklerle çözmeye çalışılmamalıdır. Burada dikkat edilmesi gereken şudur, bir insan tanımı konulan bir hastalıktan dolayı etiketlendiyse eğer, aynı hastalığa yakalanmış olan tüm hastalara da aynıymış gibi bakılmamalıdır. O kişinin hastalığına ve karakterine dair önemli detayla gözden kaçırılabilir. Bireyleri sadece teşhis edilen hastalıkla etiketlemek insancıl bir durumdan uzaklaşmaktır.

2.2. Psikolojik Rahatsızlıklar Nasıl Oluşur?

Beş kategoriye ayrılmıştır:

Fiziksel Etkenler

Bu tür etkenler, genetik, biyokimyasal ve yapısal özelliklerden meydana gelmektedir. Bu özelliklerden birinde oluşan bozukluk, insanın davranışlarının ve ruh sağlığının bozulmasına neden olabilmektedir. Örneğin yapılan deneyler sonucunda, ikiz kardeşi olan çocukların bu tür rahatsızlıklara yatkın oldukları kanısına varılmıştır. Genetik riski olanların da ciddi depresyon eğilimleri olabileceği ortaya çıkmıştır. Ancak, psikolojik hastalıkların nedeni yalnızca biyolojik etmenler diyemeyiz. Bunlar yalnızca bir eğilim yaratabilir diyebiliriz.

Zamanından Önce Öğrenilen Bilgi

Psikolojik hastalıkların çoğu nedeninin de zamanı gelmeden önce öğrenilmiş olan davranışlar olduğu düşünülmektedir. Şöyle ki bu maddede ortama uygun olmayan davranış ve tutumlar öğrenilmiştir. Kişinin ortamı nasıl algıladığının gözlemlenmesi ile çözüm sağlanabilir. Örneğin ailesinde sosyal fobisi olan bir bireyin diğer insanlara oranla bu hastalığa yakalanma olasılığı daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Ruhsal Karmaşıklık

Başka bir düşünceye göre psikodinamik dengesizlikler sonucunda psikolojik rahatsızlıklar oluşmasıdır. Yani kişinin içerisinde karşı koyma mekanizmaları bireyin ruhunda gelişen olumsuz çatışmaları ortadan kaldıracak güce sahipken, bazı insanların ki için bu mekanizmaları gelişme göstermemiştir. Bunlar sonucunda ise kişinin davranışlarında ve ruhunda bozulmalar meydana gelmektedir. Örneğin agresif tutumlar geliştirmeye eğilim olarak agresif davranışlarının oluşturduğu kendisini suçlama hissi geliştirebilmektedir. Erken yaşta yakınlarından birinin ölmesi ve ailenin çocuğunun isteklerini yeterince karşılayamaması gibi durumlarında sonucunda da ruh sağlığının bozulma riskinin yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Sosyal Olgular

Kişilerin buldukları ortam ve diğer insanlara karşı aşırı hassasiyet sonucunda da psikolojilerinde bozulmalar meydana geldiğini ortaya çıkarılmıştır. Kültürlerin arasında değişimler olmasının da ruhsal hastalıkların ortaya çıkmasında önemli olduğu düşünülmektedir. Yani bizim toplumumuzda ayıp olarak karşılanan bir davranış başka bir toplumda normal karşılanıyor olabilir. Örneğin güzel ve zayıf görünme uğruna ortaya çıkan yemek yeme bozuklukları buna örnek olabilir. Yeni neslin içerisinde bu bozukluk büyük bir artış göstermektedir.

Eğilim

İnsanların karşılaştıkları kötü olaylar sonucunda ortaya çıkan stresler insanın psikolojisini bozabilmektedir. Ancak yaşadığı olaylara verdiği ya da verebileceği anlamlar bu olayın gidişatını değiştirebilmektedir. Şöyle ki, kişinin psikolojik hastalıklara eğilimli olması o rahatsızlığa yakalanmak zorunda olması demek değildir. Kişinin bu kötü olaylar sonucunda bu olayların yarattığı streslere karşı koyma mekanizmalarının güçlü olup olmamasıyla ilgilidir.

2.3. Eski Çağlarda Ruhsal Hastalıklara Hangi Tedaviler Uygulanmaktaydı?

Eski çağlarda ruhunda ve davranışlarında bozukluk olan insanların Tanrı'nın onlara göndermiş olduğu bir ceza olduğuna inanılmaktaydı. Bu düşüncenin yanlış olduğunu ilk dile getiren Hipokrat'tır. Hipokrat'a göre bu davranış bozuklukların nedeni bu tür cezadan değil beyinden kaynaklanan bir hastalık olduğu yönündedir. Hipokrat, yeni bir teori oluşturur. Teorisine göre dünya dört temel maddeden meydana gelmektedir. Hava, su, toprak ve ateş olarak dörde ayrılır. Bu maddeler insanın mekanizmasında da bulunmaktadır. Bu dört sıvı: Kan, kara safra, sarı safra ve balgamdır. Kan kalpte, kara safra dalakta, sarı safra karaciğerde ve balgam beyinde meydana getirilmektedir. Bu maddeler vücudumuzda orantılı bir şekilde bulunduğu normal, orantısız bir şekilde bulunduğu ise hastalıklar baş göstermeye başlar. Mesele bir bireyde durağanlık varsa bedeninin balgam üretmeye ağırlık vermiş olduğu düşünülmektedir.

Kara safranın fazla olması ise depresyona neden olmaktadır. Sarı safranın bolluğu ise stres ve kaygı oluşmasına sebebiyet verir. Kanın yoğun olması ise farklılık gösteren mizaca neden olur. Bu teoriye göre mekanizmamızda bozukluk göstermeye başlamasının duygu, durum ve hareketlerimize yansiyarak ruhumuzda hastalık yaratabileceği düşüncesi yakın çağlara kadar önem taşımıştır.

Eski çağlarda, hastalar, birçok işkenceye maruz kalmıştır. Ortadan kaldırılmaya ve öldürülmeye çalışılmışlardır. Ancak bu hastanelere yatırılan hastalara işçi muamelesi gösteriliyor, türlü işlerde çalışmaları için kullanılıyorlardı. Hastanelerde hastalar duvarda demirlerle bağlı, kısıtlı hareket edebilen, gece uyuması yasak, hayvan

muamelesi yapılan bir nesne haline getirilmiştir. Phillippe Pinel, bu demirleri çıkarttırmış, hastalara normal insan gibi muamele görmesini sağlamış ve "Moral Tedavi"nin öncülerinden biri olmuştur (1793).

Doğu da durum daha farklıdır. Dünyada kurulan ilk ruh sağlığı hastanesi Bağdat'ta oluşturulmuştur. Selçuklu Dönemi'nde ise bazı köyler hastaların rehabilite edildiği, topluma karıştıkları açık hastaneler olarak işlev görmüştür. Osmanlı zamanında hastalara, güzel kıyafetler giydireyor ve müzik dinletileri yapılmaktaydı.

2.4. Günümüzdeki Psikolojik Tedaviler Nelerdir?

Ruhsal hastalıkların tedavisi ikiye ayrılır. Diyalog ile gerçekleştirilen tedavi yöntemine psikoterapi denir. Hasta, terapistine yaşadığı duygu durum bozukluklarından bahseder, terapist ortadaki problemi hastanın daha iyi anlaması için yol gösterir ve bu bozukluğun düzelme göstermesi için çaba gösterir. İkinci yöntemde ise, biyolojik teknikler aracılığıyla tedavi uygulanmaya çalışılmasıdır.

Psikolojik Destek

Bireysel veya grup şeklinde uygulanabilir. Ruhsal rahatsızlığın ortadan kalması yahut bireyin kendisini daha iyi anlaması hedeflenmiştir. Bireyin kendisine ait duygularını, his ve davranışlarını anlamasına içgörü denir. Bunu hedefleyen tedaviye ise içgörü terapileri olarak adlandırılmaktadır. Amaçlananın içgörü sağlamayıp, yalnızca davranışı değiştirmesine yönelikse bu tedaviye de eylem terapisi denilir.

İlaçlarla tedavi

Psikolojik rahatsızlıklarının çoğunun beyindeki kimya bozukluğunun neden olduğu ortaya çıkarılmıştır. İlaçlarla davranışı değiştirmeye çalışan bir tedavi yöntemidir. Bu tedavinin yanında içgörü tedavisinin uygulanması daha sağlıklı bulunmaktadır.

2.5. Motivasyon Sağlama Kuramları

İçsel Kuram

20. yy'da keşfedilmiştir. İlk kuramlardandır. İnsanlar davranışların nedenleri aramak için iç dünyaya ve güdülere yönelmişlerdir. Hayvanların güdüleriyle hareket etmesinden yola çıkmışlar, bireylerin de bu tarz davranışlar sergilediklerini düşünmeye başlamışlardır. Giderek yeni dürtüler ortaya çıkmıştır. Fakat neden var oldukları hiçbir zaman açıklanamamıştır. Bir süre sonra da kazandığı ünü yitirmiş ve uzmanlar daha sağlıklı anlamlar aramaya yönelmişlerdir. Ancak günümüzde bile halen uzmanlar tarafından araştırılmasına devam ettikleri ve merak edilen bir kuramdır.

Dürtüsel Kuram

Bu teoriye göre bedensel ihtiyaçlar ruhta bir dengesizlik ve gerginlik oluşturur. Buna dürtü denir. Örneğin yorulunca dinleniriz. Güdüyü aza indirmek, gerginliği azaltmak için vücut kendiliğinden bir şey yapmaya yönelir. Bu kuramda da soruların cevapları tam olarak karşılanamamış, tatmin edici bir kuram olmadığından dolayı, günümüzde pek rağbet görmemektedir. Örneğin susamadığımız zaman neden su içildiği tarzı sorulara cevapsız kalmıştır. Bireylerin her zaman bu seviyelerini azaltmaları mümkün değildir. Bazı zamanlarda ise bilinçli olarak yükseltirler. Mesela atraksiyon içeren sporlar, korku filmleri gibi.

Uyarılma Kuramı

Bu düşünceye göre her birey gün içerisinde her gün olması olağan uyarılarla karşılaşır. Eğer bu oran yükselirse bireyler bunun aza indirmek ister. Örneğin yorgunsa oturmak ister. Uyarıyı azaltmaya çalışır. Ancak her insanda bu uyarıların ve etkilerinin yoğunlukları farklı oranlarda bulunmaktadır.

Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı

Bu kuram Abraham Maslow tarafından geliştirilmiş ve kişinin ihtiyaçlarının hiyerarşik bir sıra içerisinde var olduğunu iddia etmektedir. Bu hiyerarşik sırada fizyolojik ihtiyaçlar, güvenlik ihtiyacı ve kendini gerçekleştirme ihtiyacı, değer verme/görme ihtiyacı ve kendini gerçekleştirme ihtiyacı olmak üzere 5 farklı düzeyde ihtiyaç vardır ve kişi alt düzeydeki ihtiyacını karşılamadan bir üst düzeye geçemez. En son basamak olan kendini gerçekleştirme düzeyine ise potansiyelinin tamamını kullanabilen az sayıda insanın geçtiği/geçebileceği ve bu düzeye geçen insanların geçemeyenlerden gözle görülür bir farklılık gösterecekleri varsayılmaktadır.

Motivasyon ile ilgili en etkili kuramlardan biri olan ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramı birkaç noktada ciddi eleştiriler almıştır. Sigmund Freud gibi Maslow'un da kuramını herhangi bir deneysel gözlem ya da araştırma yapmadan oluşturması büyük eleştirilere maruz kalmıştır. Kendi bireysel düşüncelerinden yola çıkarak oluşturmuştur.

2.6. Maslow'un Piramidi'ni Ne Ölçüde Gerçekleştirebiliyoruz?

Maslow'un piramidini günümüzde tam karşılanmadığını düşünmekteyim. Birçok ruhsal rahatsızlığın altında bu hiyerarşinin bazı maddelerinin eksik kalmış olabileceğine inanıyorum. Önce bu düzeni aileler, sonra ise eğitimde öğretmenler sağlamaya çalışmalıdırlar.

Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi, eksik olduğunda, eğitimde de eksiklikler ortaya çıkmaktadır. Fizyolojik ihtiyaçlar günümüzde karşılanması zor ihtiyaçlardandır. İhtiyaçlar karşılanmadığı takdirde, piramidin hiç bir konumuna erişilemeyecektir.

Güvenlik ihtiyacı da günümüzdeki problemlerden biridir. Tam olarak gerçekleştirildiği söylenemez.

Ait olma, Sevme-Sevilme, günümüzün yaygın sorunlarından birisidir. Ebeveynlere büyük görev düşmektedir. Bireyler, sevgi eksikliğinde anlama güçlüğü gibi potansiyellerini etkileyen durumlar yaşamaktadır. Motivasyonları düşmektedir.

Saygı, Saygınlık, günümüzde zor karşılanan durumlardandır. Bireyler saygı duymak için önce saygı duymaları gerektiğini öğrenmelidirler. Saygınlık kazanmak için gereksiz rekabet ortamları oluşmaktadır. Bunlar da saygınlığın önüne geçmektedir.

Bilme, anlama, piramidin dört temel parçası olduğunda gerçekleşecektir. Yoksa bireyin, anlama, öğrenme yeteneği zayıflayacaktır.

Estetik, bunun için ruhsal durumunun sağlıklı olması gerekmektedir. Piramidin diğer parçalarına bağlıdır.

Piramidin bütün parçaları tamamlandığında ise, birey kendisini gerçekleştirmiş olur.

İhtiyaçlar bu konuda en önemli etkenlerden biridir. Bu yüzden birçok kuram nedenlerin bundan kaynaklandığını söyler. Genelde birbirine yakın düşünceleri vardır. Kuramların çoğunda öncelikle bedensel ihtiyaçların karşılanması gerektiğine inanılmaktadır. Maslow piramidinde önce bedensel ihtiyaçlardan başlar sonra ruhsal ihtiyaçlara yönelir.

3. RUHSUZLAŞMANIN NEDENLERİ VE SONUÇLARI

3.1. Yalnızlık ve Acı

Bütün insanları, diğer insanlardan uzaklaştıran camsız ve kapısız bırakan duruma ne neden olmuş olabilir?

Yalnızlığı anlamak için, bireyin, dünyada olan olaylarla karşılaştığı zaman, ruh dünyasında gerçekleşen olayları iç dünyasında çözmesi gereklidir. İki türlü yalnızlık vardır. Biri insanın daha yaratıcı ve iç çözümlmelerine yardımcı olan yalnızlık. Diğeri de ise hastalık derecesinde olan, içerisinde çıkılması çok olan yalnızlık türüdür.

Bu yalnızlık türünde birey, kendisine ve diğer insanlara karşı yabancılaşır. Bunun nedeni genellikle depresyon, çok sevilen yakınlarının ölümü, büyük kariyerlerin yitirilmesi gibi olaylar neden olmaktadır.

Günümüzde bireyler şu tarz yalnızlıklar hissederler. İlkinde birey hayatına dair karmaşıklıktan arınıp, yaşadığı hayata bir anlam bulma amacı güden bir yalnızlık yaşar. Bunu yapmasının nedenlerinden biri olarak, diğer insanlar arasında kabul görmek arzusu da vardır. Benliğini ortaya çıkarmak ister. Tanımadığı özelliklerini su üzerine çıkararak kendisini yeniden tanımak ve kendisini en baştan yaratma amacı vardır.

Yalnızlığa acılar da neden olmaktadır. Acı çektikçe dünyadan soyutlanmaya başlar ve tüm ilişkilerimize zarar vermeye başlarız. Acıların anlamlarını bulmak çok zor bir durumdur. Bu yola çıkmak için bireyde yatkınlık gereklidir.

Ruh acısının nedenleri anlamaya çalışıyorsa birey diğer insanların bakış açılarıyla özdeşleşmek zorundadır. Acı bizi düşünmeye sevk eder. Anlam ufuklarımızın genişlemesini sağlar.

Hans-Georg Gadamar bir metninde şöyle demiştir:

"Acının (fiziksel acının) anlam ufuklarını, içinde bulunduğumuz durumu yutuveren ve şeylere yönelik deneyimimizin dış yüzünü içsellığın içinde geri götüren bir alev mahiyetindeki acının anlam ufuklarını net bir şekilde kavramaktır." (Borgna, 2013)

Acı dünyayla olan bağlantımızı koparmamıza neden olur. İç dünyamıza yönelmemize olanak sağlar. Ama çoğu insana göre bu durum saçma gelmektedir. Bireylerin, isyanlarının, baş nedenlerinden biri de budur.

Acı çekmek, insanlara absürd gelir. Acı yalnızlaşmaya neden olur ve yalnızlık da, tekrar acı getirir. Bu hisler de, umutsuzluğa neden olur.

"Acı yaşarken daha önce hiç geçmediğimiz kesintili patikaların olanaklı olduğunu anında kavrayırız." (Kapışmak, 2017)

Ruhuz çektiği ıstırap sonrasında bireyin varoluş biçimi tamamen farklılaşır. Dış dünyada kalan tüm insanların sözleri cılızlaşır. Her ruh acısında tazelenmek gerekir.

Burada insanları birbirinden ayıran önemli bir olgu bulunmaktadır. Bireylerin birçok tutumu, farkındalık yoluyla algılanan anlamlar açısından ayarlanır, ancak mekanizmamız tarafından hissedilen diğer algılar, kendi içinde özgürce iletilemediğinden reddedilerek yok sayılmaktadır.

Kendi içimize kapanıp, diğer insanlardan uzaklaşmamızın başka bir nedeni ise, özümüzdeki benliğimizin iki tarafının özelliklerini- bilinçli yüzümüzü ve derinlerde yaşadıklarımızı- ifade edebileceğimiz bir ilişki yoksa o zaman başka bir insanoğlu ile gerçek bir temasta olmamanın yalnızlığını duyarız.

Peki, bu yalnızlığı neden bu dönemde fark etmeye başladık? Daha eski dönemlerde, bireyler diğer insanlara kendilerinden daha çok önem verdiği, kendi duygularını ya görmezden geliyordu ya da güvenmiyordu.

Fakat kendilerine taktıkları maskeler, yaşadıklarında bulduğunu hissettiği duygu, kuvvetli bir şekilde inanılan inançlar ve düşünceler bir bütün haline dönüşmüştü. Yaşadığı kitle, hayatı, düşünceleri hep aynı şekilde algılama durumundaydı. Farkında olmadan benliğinden uzaklaşarak, hiç olmazsa kabul gören, tasdiklenen bir benlik sahibi olmuştu.

Günümüzdeki insanlar, önceki dönemlerdeki insanlar gibi, onay görecektir, saygıyla karşılanacak bir yaşam biçimi için kendi duygu ve hislerinden vazgeçerek uzaklaştıkları gözlemlenmektedir. Fakat taktığı maske yalnızca ailesinde yahut tanıdığı çok az sayıda insandan oluşuyor, ancak şu sorunla karşılaşılıyor. O maske

bazıları tarafından onaylansa da, o insanlar dışında başka bakış açılarına sahip insanlar bulunmaktadır. Yani bir tek maske ile güven oluşmaz.

Günümüz insanları toplumdan uzaklaşmalarını, kendi özllerinden ve toplumdan uzaklaşmasının ağırlığını hiç yaşamamış bir şekilde ve yoğunlukta hissettiğini düşünmekteyim.

Çağımızdaki Yalnızlaşmanın bazı nedenleri şunlardır:

-Bireyin kendisinden uzaklaşması en önemli nedenlerden biridir.

-Kendi özümüzden uzaklaşıp başkalarına benzemeye başlıyoruz.

-Kendi özümüze olan güvenimizi kaybettik.

Bireyin mekanizması kendi özündeki benliğini ortaya çıkarttırmak istiyor. Ancak o gücü bulamıyor ve gerçek olmayan maskesi ondan kendisine güvensiz, güçsüz ve entelektüel olmasını bekliyor.

Çocukluğumuzda ise durum böyle değildir. Birey küçük yaşta duyularına, hislerine güvenmeyi bilir. Bir çocuk asla açlığından şüphe etmiyor. Bunu farkında olmadan kendiliğinden yapıyor. Fakat ebeveynleri onu üşüdüğüne, acıktığına inandırıyor. Birey büyüdükçe kendi hislerinin yanıltıcı olduğuna inanıyor bu nedenle kendi hislerine ve duyularına güvenmemeyi öğreniyor

Ve büyüyünce ailesi istedikleri gibi hissetmezse onu sevmeyeceğini söylüyor. Bu tarz sebeplerden dolayı hissedeceği duygunun ne olduğunu değil de hissetmesi gereken duyguyu öğreniyor.

Bu durum yalnız olmanın en ağırıdır. Bireyin kendi iç mekanizmasından bütünüyle kopmasıdır. Sağlıklı bir ruh, ancak bireyin kendisini bir bütün olarak görmesiyle ve olduğu gibi kendisini kabul etmesiyle oluşabilir.

Buber, görüşme yoluyla tedaviden bahseder. Şöyle ki;

Özgür birey olma cesareti ve heyecanı farkederek yaşamak bu korkulardan biridir. Bu sefer değişen benliği onun duyularına, tutumlarına değişiklik getirecek ve hayatını tamamen değiştirecektir.

Fakat oluşan yeni benliğiyle, bütün hayatı yalnızca onun duyguların ve hislerine dayanacaktır, diğer insanların istediği ve ondan beklediği şekilde yaşamayacaktır. O insanların mantığına göre hareket etmeyecektir.

Bütün hissettiğimiz duygularımıza açık olmamız gerekmektedir. Kendi hislerimizi dinleyip, anlamlandırabilseydik, bütün hayatın kılavuzunun kendi içimizde olduğunu fark eder, şuan yaşadığımızdan çok farklı hayatlar yaşıyor olurduk.

Yalnızlık iki türdür. Biri tecrit, yani bireyin kendisine ve başkalarına karşı yabancılaşmasıdır.

Birey olmak için bazen ailesine bile kafa tutan, bazen kitleye karşı gelen, gelecekte ne olacağı bilgisi ve kaygıları olsa da eyleme geçecek olan insan, çekeceği bütün acılara, üzüntülere, korkulara rağmen, kazanacağı kendisi için bütün bedelleri ödemeye değer. Türü zorluğu olmasına rağmen yalnızlık, ruh için en gerekli şeylerden birisidir.

Fakat "yalnızlıkta insan hem yalnızdır, hem de değildir; bu, yalnızlığın, dünyadan, insanlardan ve şeylerden uzak kalmak niyetinde olunmasına ya da bunun dayatılmasına ya da içselliğe doğru gizemli bir yol izleyen özgür bir seçim olmasına bağlı olarak değişmektedir." (Borgna, 2013)

Yaşamındaki insanlardan uzaklaşarak kendi içine kapanan insanlar yalnızlaşmaya başlarlar. İç dünyasına yönelen insanın karşılaşacağı zor durumlar olsa da bu durumun birçok güzel getirisi olacaktır. Yalnızlaşma, içsel bir yolculuk deneyimidir.

Yalnızlık, eğer bir hastalık derecesinde katılaşmadıysa, bireyin iç dünyasında yönelerek yol katetmesini, kişinin zaman zaman yaşadığı endişelerin nasıl oluştuğu sorularına cevaplar bulacaktır.

Yalnızlık, bireylerin yaşamlarının bazı dönemlerinde gerekliliğini hissettiği bir olgudur. Uzmanlar bütün insanların bu yalnızlaşmayı hiç olmazsa hayatlarının bir dönemin mutlaka yaşamaları gerektiğine inanır. Ancak kişi yalnız kalır düşünme ve iç dünyasına yönelme imkânı bulabilirse, kendi öz benliğini bu yolla bulabilir ve hayatı anlamlandırabileceği düşünülmektedir.

Kişi kendisiyle baş başa kaldığında, dış dünyada yaşarken birçok taktığı yüzlerin inmesiyle birlikte derinlerde bir yerlerde daha önce hiç ortaya çıkmamış olan öz benliğiyle tanışma imkânı bulur.

İç dünya yolculuğu, bireyi tüm korku ve yaşadığı duygusal karmaşıklıktan kurtararak, onu kaybettiği benliğine ve huzuruna kavuşturacaktır. Belki kazandığı benlik onu mutlu etmeye yetmeyecek olabilir fakat kendisine ve hayata dair olan sorularının cevapları ortaya çıkmış olacaktır.

Birey iç dünyasına doğru yolculuğa çıktığında, eğer zorluklarına arkasında güzelliklerle karşılaşacağını bilincindeyse, en içinden çıkması zor olan yalnızlıklara düşmesine rağmen, umut ışığı görmek ister.

Günümüzde değişik bir yalnızlaşma durumu görülmektedir. Bireyler hem dünyadan hem kendisinden uzaklaşır. Eğer bu yalnızlık, hastalık derecesindeyse, kişinin bu durumdan kurtulması çok zor görülmektedir.

3.2. İnsanı En Çok Endişelendiren Konular: Ölüm ve Zaman Yenilgisi

Peki, insanların yalnız kaldıklarında en çok ürküten şeylerden biri nedir? Bu korkunun bireylerin ellerinden akıp giden zamana karşı koyamamaları ve ölüm yenilgisi olduğu düşünülmektedir.

Ölüm korkusu bireyi birçok ruhsal hastalığa sürüklemiştir. Ölümün sonrasındaki bilinmezlikler bu merakı artırmaktadır. Çünkü bireylerin en çok korktukları şeyin sonuçları bilinmez olan olay ve olgular oldukları ispatlanmıştır.

Peki, ölüm korkusuyla başa çıkılabilir mi?

Bazı uzmanların, bireylerin bu korkusunu ortadan kaldırabilecek değil ancak aza indirecek bir düşüncesi bulunmaktadır. Şöyle ki, bireylerin sabah doğan güneş ışığını görmelerinin bu korkuyu azalmasında büyük bir etkiye sahip olduğunu düşünmektedir.

Yani bütün zamanların iç içe geçmiş bir vaziyette bulunur. Ve bütün zamanları birbirine karıştırırız. Geçmiş ve gelecek... Ve bunun neden olduğu kendi varoluşumuzu çözmemiz olanaksız bir vaziyete dönüşür. Bir zaman yenilgisi bulunmaktadır.

3.3. Sosyal Psikoloji ve Bireyler Üzerindeki Etkisi

Psikolojinin en zor tanımlanan alanlarından biridir. Çünkü her insan farklı bir sosyal hayat ve kültür içerisindedir. Bu hayat ve kültürlerin anlamının yolları ayrı ve kendine özgüdür.

Psikolojide temin edilen tanımların çoğu kişi merkezlidir. Kişilerin davranışları ancak buldukları sosyal ortamlarıyla incelenirse tam anlamıyla kavranabilir. Yani başka kişilerle bir arada yaşamak bizim tutum ve düşüncelerimizi etkileyecektir.

Örneğin, tek başımıza iken yaptığımız davranışları, insanlar içerisinde yapmayız. Uzmanlar tutumlardaki bu farklılık sürecine sosyal etkileşim demektedir. Bunun en belirgin şekillerinden biri ise rekabet ortamıdır.

İnsanların davranışları, yetenekleri başka birini rakip olarak düşündüğünde artmaktadır. Bazen başarılı bir insanın var olması rekabet ortamının varlığından bile daha kuvvetli bir etmen olabilmektedir. Bir uyarıcı olmasa da kişi kendiliğinden bu yarışa girebilmektedir.

Yapılan birçok araştırma sonucunda, bu rekabet ortamı insanlara sadece aynı şeyi yapıyor olmalarını söylemekle bile ortaya çıkabilmektedir. Örneğin, bir projeye hazırlanma potansiyelimiz, aynı projeye başka bir tanıdığımız insanın bizden daha önce hazırlandığını öğrendiğimizde artabilmektedir.

Bu alanda sosyal ve psikolojik alan birlikte bulunmaktadır. Bu alanın sosyal kısmı dil bilimi, antropoloji, kültür, sosyoloji, tarih ve ekonomi ile beslenir. Kişi doğduğu kültüründen ayrılamaz bir bütündür. İnsan henüz kendi diline bile tam hâkim olamamışken, birkaç basit hareket ve davranışlarla kendisini anlatmaya çalışır. Bu ifade türlerini fazlaştırmak için tanıdığı veya örnek aldığı kişilerin dilini kavramaya çalışır. O insanların hal, tutum ve davranışlarını kavrar.

İlk önce ebeveynlerle sınırlıdır bu alan. Sonra okul, arkadaşlar, dostluklar sayesinde giderek artar. Bunlar dışında kültürü oluşturan ve aşıl原因an etmenler, bireyi etkilemeye devam eder. Televizyon, radyo, reklamlar, dergiler... Bunların hepsi, bunlarla ilgilenen bireye üzeri kapalı bir şekilde bir düşünce empoze eder. Ancak kişinin karar verme özgürlüğü ve gücü vardır.

Kültür, değişim gösterebilen bir yapıdadır. Sosyal olgular da ona bağlı olarak farklılık gösterirler. Bu yüzden sosyal psikoloji alanı değişime çok açık bir alandır. Bilinen bilgiler sürekli yeniden dönüştürölmek zorundadır.

Örneğin, insanların giyim ve hayat tarzlarını bir dönem içerisinde incelemek bile, bu hızlı değişim konusunu anlamamızı kolaylaştıracaktır. Ancak yalnızca belirli bir süreci incelemek de doğru değildir. Çünkü küçük bir kesit ele alındığında bazı detaylar gözden kaçırılabilir.

Psikoloji insanı ve insanın iç dünyasını ele alır. Teorilerden yararlanır. Düşünen, karar verebilen, mantık süzgecinden geçirebilen, anlamlandıran bir varlıkla karşı karşıya bulunmaktayız. Bu bireyler, kendileriyle ilgili yapılan tanımlarına göre farklılıklar gösterirler. Farklı teorilerle açıklanmaya çalışılır.

Fakat şu gerçeği unutmamamız gerekir ki düşüncelerimiz, kavramların bizde uyandırdığı duygular, içinde bulunduğumuz kültürle bağlantılıdır. Sosyal psikolojide bu, üzerinde durulması gereken çok önemli bir konudur.

Yani insan, yalnızca yaşadığı ortamdan etkilenen ve uygun davranışlar sergileyen pasif bir mekanizma değildir. Bireylerin bulduklarını ortamlardan etkilenmediklerini düşünmek yanlış bir bakış açıdır. İnsan ve bulunduğu ortam arasında, etkileşme olan ve birbirini değiştirebilecek güce sahip olduğunu kavramak gerekmektedir.

Günlük hayatta kullandığımız dildeki kavramlar birçok değişim geçirmiştir. Doğmak, büyümek, ölüm gibi konuların anlamları her dönemde farklı bir anlama sahiptir. Örneğin, şizofreni hastalığı, bu hastalık tanımı keşfedilmediği zamanlarda çok farklı muamelelerle karşı karşıya kalmış bir hastalıktır.

Bu alan, psikolojinin en geniş alanlarından biridir. İnsanı içinde yaşadığı sosyal alan ve etrafındaki insanlarla birlikte inceler. İnsanın sosyal yaşamı ve sosyal yaşantısının da insan üzerindeki önemi asla unutulmamalıdır. Bu iki olgunun birbirinden ayrı düşünölememesi gerekir. Psikolojinin her alanındaki psikologlar bu alandan uzak kalmadan çalışmalarını sürdürmelidir.

Sosyal Psikoloj, bir topluluğun sarsılması veya etkilenmesine sebep olan olaylara anlamlandırmak için oluşmuştur. Savaşlar, toplumlar buhranlar gibi büyük olaylar,

yalnızca döneminde yaşayan insanları değil gelecek nesilleri de sarsmış ve etkilemiştir. Bu sarsıntıların ve etkileşimlerin nedenlerini ve sonuçlarını öğrenmek istenme amacıyla bu alan ortaya çıkmıştır.

Wundt, psikolojik araştırmaları laboratuvarında incelemek ister bu yüzden laboratuvarını oluşturur. Ancak birçok problem ortaya çıkmaya başlar. Nedeni doğallıktan uzaklaşıldığıdır. Çünkü sosyal olanı incelerken davranışın doğallığını bozduklarını fark eder. Dış geçerliliği çok az olan sonuçlarla karşılaştı. Yani laboratuvar ortamında benzer sonuçlarla karşılaşıyor ancak doğada aynı durumlara maruz kalınca farklı sonuçlar ortaya çıkıyordu.

İkinci bir yola başvurdular. Yeni yerler bulmaları gerekiyordu. Şöyle ki bireyler, yapay ortamda değil, kendi doğal hayatları içerisindeyken deneyler yapılmalıdır. Bilim adamı müdahalede bulunmuyordu. Bütün davranışları izlenilerek tanımlar ortaya çıktı. Kategoriler oluşturuldu. Bazı yaşanan olaylar sonucunda davranışları anormalleşen insanların diğer bireylerle olan ilişkileri anlaşılmasına çalışıldı. Olayların insanlar üzerindeki etkileri kavranmaya başlandı.

Psikoloji sebep-sonuç üzerine kuruldu. Bu durumun sınırlı olması bazı zorluklar ortaya çıkardı ve başka çözüm aramaya vesile oldu.

Küreselleşme ile kültür olgusu ortadan kalkmaktadır. İnsanlar melezleşmektedir. Doğu-Batı ayrımı ortadan kalkmaktadır. Bu yüzden yeni tanımlar ortaya konulması gerekmektedir. Bu tanımlar, kategoriler bize yetmeyecektir. Yeniden bilinen eski bilgilerin dönüştürülmesi gerekmektedir.

3.4. Kitle Ruhu ve Bireyler Üzerindeki Etkisi

Le Bon, kitlenin tanımını şöyle yapmaktadır: "Psikolojik kitlede en tipik özellik şudur: Topluluğun içindeki bireylerin özellikleri, davranışları her ne kadar birbirine benzerse benzesin kitleleşme sonucu, yalnız bu sebepten dolayı bir ortak ruh kazanılır. Gruplarda ayrı bir ruh durumu ortaya çıkar. Bu durumu insanlar yalnızken hissedemez. Bir organizmadaki hücreler nasıl bir araya gelerek tek bir varlık

oluşturmuşsa, psikolojik kitle de bir an için birbiriyle kaynaşmış aynı türden (heterojen) öğelerin oluşturduğu geçici bir varlıktır." (Freud, 2016)

Şunu söyleyebiliriz ki, kişiler birbirleriyle bütün oluşturmuşsa, aralarında güçlü bir bağ olması gereklidir. Bu bağ kitlenin karakteristik özelliğidir.

Bazı düşünörlere göre topluluk ve bireyin arasındaki değışiklikleri belirlemek, bunun nedenlerini bulmaktan daha zordur.

"Bu nedenleri hiç değilse bir ölçüde ele geçirebilmek için ilk yapılacak şey, yalnız organik yaşamda değil, entellektöel (düşünsel) işlevlerde de bilinçsiz olayların baskın rol oynadığına ilişkin modern psikolojinin saptamasını anımsamaktır. Bilinçli düşünsel yaşam, bilinçsiz ruhsal yaşamla kıyaslanırsa, ruhsal yaşamın ancak çok küçük bir parçasını oluşturur. En titiz çözümlene ve en dikkatli gözlemler bile ruhsal yaşamda ancak az sayıda bilinçli nedenlerin varlığını kanıtlamaktan öteye geçmemektedir. Bilinçli dediğimiz eylemler, özellikle kalıtsal etkilerden oluşan bilinçsiz bir özden alır kaynağını. Bu öz atalara ilişkindir ve ırksal ruhu yapan sayısız kalıtsal yatkınlıkları bünyesinde barındırır. Davranışlarımızın açıklamakta sakınca görmediğimiz nedenlerinin gerisinde, hiç kuşkusuz varlığını itirafa yanaşmayacağımız gizli birtakım nedenler yer alır, ama onların da gerisinde bizim bile ayırımına varmadığımız daha gizli nedenler yatar. Günlük yaşamdaki davranışlarımızın çoğu, dikkatimizden kaçan gizli nedenlerin ürününden başka bir şey değildir." (Freud, 2016)

Onun düşüncesine göre, tek başımıza kazandığımız kişiye özgü özellikler, topluluk içerisindeyken ortadan kaybolur. Bireye ait olan özellikler unutulur. Farkında olmadan bilinçdışımız ırksal bir birlikteliğe başlar. Farkında olunmayı kontrol edilmesi zor olan bir ruh hali ortaya çıkar.

Bazı sosyologlar, topluluk içerisindeyken bireylerin kendilerini daha önce hiç görmedikleri durumlarda gördüklerini söylemektedirler. Çünkü gizli kalmış ve bastırılmış duyguları ancak o ortamda ortaya çıkmaktadır. Birey, grup içerisindeyken kendisini yenilmez hisseder. Her türlü zorluğa baş edebilecek gücü kendisinde bulur.

Fakat bizi kitle içerisinde kendimizde ortaya çıkan farklı özelliklerimizle pek ilgilenmeyi tercih etmeyiz. Topluluk içerisinde bulunduğumuzda acıma duygumuz yani merhametimizin azaldığını düşünmektedir.

"Le Bon'a göre kitle içerisinde birçok özellik insanlardan arasında birbirlerine bulaşır." (Freud, 2016)

Bu olayın nasıl oluştuğu henüz bilinmemektedir. Kişinin kendi ihtiyaçlarından bile kitle uğruna vazgeçebileceğini düşünmektedir. Bu durum bireylerin doğasında olması gereken bir durum değildir. Kişiler kendi arzu ve isteklerinden vazgeçip, unutarak kitle uğruna neler yapabileceğine yönelir.

Birçok ülke çocuklarının beyinlerini yıkamaktadırlar. Çocukları düşündükleri onlarla ilgilenmemektirler. Tamamen kendi dini yahut politik çıkarları doğrultusunda, çocukları bu yolda alet etmektedirler.

Çocuklar, kendi istedikleri bireylere dönüşmek zorundadırlar. Çocuğun özgür karakteri tamamen o insanların eline mahkum kalmıştır. Siyasetçiler, eğitimciler ve bir dogmaya inanan insanlardır bunlar. Hepsisi, çocuğun kendisini en iyi şekilde yansıtmasını isterler.

İyi toplumlarda kimse bir başkasına bir şey dayatmaya kalkışmaz. Küçük çocukların bile kişiliklerine saygı duyulmaktadır. Kişi bireysel özelliklerini unutarak, kendisi uygun olan ve olmayan her davranışı yapabilecek duruma geldiğine inanır çoğu düşünür. Çünkü artık kitle içerisindeki bireyin bilinci ortadan kalkmıştır. Kendi karakterine tamamen zıt olan eylemde bulunabileceği düşünülmektedir. Bilinç ortadan kaybolur. Bireyin tüm davranışları bilinçsiz bir şekilde ortaya çıkmaya başlar.

Topluluk içerisindeyken kişi tutumlarının farkında olmaz. Bazı özellikleri ortadan kaybolurken, başka hatta bazen hiç bilmediği yeni özellikleri su yüzüne çıkmakta olduğunu söylemektedir.

Kişi topluluğun kendisinden gerçekleştirilmesini istediği şeyleri farkında olmadığı dürtüsel bir duyguyla yapmak zorunda hisseder ve yapmak için yola koyulur.

Yani topluluk içerisinde birey olunmaz. Topluluk, etkilenmelere maruz kalmaya eğilimlidir. Eleştirilere yer yoktur. Kitleye göre imkânsız diye bir durum yoktur. Çağrışım yoluyla birbirlerini sürükleyip getiren şeyleri düşünür. Duyguları, her vakit, pek yalın ve coşkulu özellikler gösterir. Yani kitle için ne kuşku, ne kesinsizlik diye bir şey vardır.

Kitle içerisindeyken insanlar, en ufak bir düşünce veya çok basit bir his bir anda çok büyütülerek abartılı hale getirilebilir. Çok basit bir kızgınlık büyük öfkelere, kinlere dönüşebilmektedir.

Topluluğun bütün abartılıklara meyilli olduğundan dolayı kitleyi etkilemek için de abartı hareketlere gerek duyulmaktadır. Topluluğu etkilemesi gereken bireyin olayları düşünce süzgecinde değerlendirmesine gerek yoktur. Gücün kendisinde olduğuna inandırması önemlidir. Ve aşırı hareketler kullanarak topluluğu etkilemeyi başarır ve hedefini gerçekleştirmiş olur.

Topluluk içerisindeyken, şüphe duygusundan uzaklaşılır. Bu tarz duygulara yer verilmez. Ancak iç dünyasında kendi dünyasının bilinci saklıdır. Bu nedenle farkında olmadan otoriteye karşı saygı duyarken bir yandan da içinden öfke duymaya başlar.

Kendisine yol göstererek insanlarda zorbalık denecek bir güç ister. Başındaki insanlardan korkmayı ister. Onların kendi üzerlerinde baskı kurmalarını ister. Tüm değişimlerden nefret eder. Aşırı gelenekçi bir yapısı vardır.

Topluluk psikolojisi konusunda bilgi edinmek için, topluluktaki kişilerin birlik olmalarından sonra tüm kişisel özelliklerini kaybettiği ve eskiden kişinin ruhunda ortaya çıkmayı bekleyen tüm merhametsiz, can acıtan duyguların ortaya çıkmasını anlamamız gerekmektedir. Bu tutumun bireylere doyum sağladığı düşünülmektedir.

Fakat kitleler yararlı işler yapmaya yönelebilirler ve bu tarz işlerde büyük başarılar sağlayabilmektedirler. Kişisel çıkar yalıtık bireyde ön plandayken, topluluk içindeki insanda bu arka planda kalır. Ancak entelektüel açıdan birey tek başınayken, topluluğun ulaştığı düşünceyi geçebilme olasılığı yüksektir. Ancak ahlaksal bakımdan ele alınırsa bunun sonu belli değildir. Her türlü sonuçla karşılaşılabilir.

Le Bon, kitle ruhunu ilkel zamanlarda yaşamış insanların ruhlarına benzetmektedir. Bireyin topluluk içerisindeki sergilediği her davranışı aykırıdır. Ona göre kitle

içerisinde en aykırı düşünceler yan yana durabilir, birlikte iyi anlaşabilirler. Çelişki gibi görünen durumlar asla çatışmalara yol açmaz.

Topluluklar içerisinde en acımasız duygular gelişebildiği gibi en kötü duygular da bir anda kolaylıkla ortadan kaldırılabilme yetisi bulunmaktadır. Bu durum ilkel kabilelere benzerlik gösterir. İlkelerin isimleri tabu sayılırdı. Onların isimlerinde farklı bir güç olduğu inancı bulunmaktaydı. Örneğin bazı sloganlar kitle içerisinde dile getirilir getirilmez, anında bir saygı ortamı oluşmaktadır.

Ve kitlenin son olarak, gerçek açlığı diye bir şeyi asla tanımamasıdır. Hep hayallere kucak açar kitle, hayallerden asla yoksun kalmaz. Gerçek olmayana, her vakit, gerçek olandan daha fazla önem verir. Gerçek olmayanın gerçek gibi algılanması etkisine açıktır, bu ikisini birbirinden ayırmaya eğilim göstermez.

Hayallerden ve henüz olmamış arzuların neden olduğu düşlere yer verilmesini, nevrozlar psikolojisinin karakteristik bir özelliği diye gösterebileceğimizi ortaya koymuş, nevrozlular için bildiğimiz nesnel değil, ruhsal realitenin geçerlilik taşıdığını, isteri belirtisine (semptom) gerçek değil, hayali bir yaşamın tekrarının neden olduğu, takıntı haline nevrozundaki suçluluk bilincinin ise asla eyleme dönüşmemiş kötü bir tasarımdan kaynaklandığını saptamış, hatta düş ve ipnozdaki gibi kitlenin ruhsal etkinliğinde de gerçeklik denetimini'nin içtepsel isteklerdeki duygu yükü karşısında gerilediğini belirtmiştik.

Le Bon'un liderler hakkındaki bilgileri yeterince tatmin edici değildir, olması gerekenleri net bir şekilde ortaya koymaz. İster hayvan olsun, ister insan, bir araya gelen herhangi bir topluluğun tamamen içgüdüsel olarak, lider eksikliği hissetmesini ve lider bulduğu anda anında onun baskısı altına girmeyi istediğini söylemektedir.

Le Bon topluluk hakkında şöyle der:

"Kitle, uysal bir sürü gibidir, başında bir efendi olmadan yaşayamaz. İtaate karşı öylesine bir susamışlık içindedir ki, ortaya çıkıp kendisini efendi ilan edecek herkese içgüdüsel bir boyun eğişle karşılık verir." (Freud, 2016)

Lideri, topluluk ortaya çıkarsa da, liderin istekleri kitleninkine uygun düşmelidir. Kitleyi inandırabilecek liderin kendisi, önce kuvvetli bir inancın büyüüne kapılmış, istemsiz kitleye benimseteceği güçlü ve etkileyici bir istemle donanmış olacaktır.

Ayrıca çeşit önder tiplerine değinir Le Bon, bunların kitleyi etkilerken başvurduğu araçlardan söz eder. Liderlere ağırlı kazandıran şeyin, yobazca inandıkları düşünceler olduğunu belirtir.

3.5. Görsel İfade ile Günümüz

Resim 30 1.80 x 60 cm, kağıt üzerine akrilik, 2018

Bu çalışmada, bireyler arsındaki iletişim kopukluğuna ve ruhlarını yitirmelerine neden olan teknolojiye bir eleştiri yapılmıştır. Teknolojinin sayısız yararının yanında birçok götürüsü bulunmaktadır.

Edward Hopper resimlerindeki bireylerin arasındaki iletişimsizlik sorunu günümüzde de modernleşen çağ ile birlikte giderek artış göstermektedir. Bireyler kendi kabukları içerisine dönmeye devam etmektedirler.

Resim 31 1.80 x 60 cm, kağıt üzerine akrilik, 2018

Kentlerimizde her şey şablona göre düzenlenmiştir. Kentte yaşamakta olan bütün canlılar kaos ortamında uzak bir düzene sokulmak istenmektedir. Fakat yaşayan kentlerde olması gereken durum bu şekilde değildir.

Bazı çok gelişmiş kentlerde ise çok daha kötü bir durumda bulunmaktadır. Uzun binalar ve fazla sayıdaki katlar, üst üste dizilmiş mezarlıkları anımsatmaktadır. Bir arada ancak yaşamdan uzak bir şekilde yaşamlar devam etmektedir.

Gelecek yeni neslin, bu durumdan çok kötü zararlar görerek etkileneceğini düşünmekteyim. Bireyler, gelişen teknoloji ile birlikte, yeni yaşam alanlarında hayattan uzak yaşamaya çalışmaktadırlar.

Ancak hayattan kopuklardır. Bu nedenle giderek ruhları kaybolmaktadır. Hiçbir canlılıkları kalmamıştır. Bireyler hiçbir canlılığı olmayan ortamlarda yaşadığını zannetmektedir.

Resim 32 1.80 x 60 cm, kâğıt üzerine akrilik, 2018

Bir şehrin özü, yaşamın içeriğine bağlıdır. Bireylerin sayısı önemli değildir. Jacobs'un kent anlayışına göre, ikamet, çalışma ve eğlence yerlerinin bir arada olması gerekmektedir.

Durum böyle olduğunda, bireyler günün her vaktinde istedikleri her şeyi yapabileceklerdir. Yalnızca böyle ortamdaki işyerleri gelişme gösterebilmektedirler. Bireyler daha güven veren bir ortamda olduklarını hissederler ve ancak böyle bir ortamda insanlar birçok farklı bireyle bir araya gelme imkânı bulmaktadır.

Kent yaşamının nasıl gerçekleşeceği, önceden planlanamaz. Kesin talimatlarla yönlendirilemez. Sadece farklılıkların gelişmesini sağlar. Gerçek olan, yaşayan ve ruhu olan, bir kent yaşamı, farklılıklar arasındaki uyumdan meydana gelmektedir.

Resim 33 1.80 60 cm, kağıt üzerine akrilik, 2018 .

Bireyler, günlük yaşamın içerisindeki yoğunluklarından dolayı, amaçlarını unutmaktadır. Durum böyle olduğunda ise insanların, balıklardan bir farkı kalmamaktadır.

3.6. İç ve Dış Gerçeklik

Bazı insanlar dünyayı dışarıya bakarak anlamaya çalışırken bazıları kendi iç dünyasına yönelerek bulmayı tercih eder. Dış dünyada arayan insanların gerçekçi, kuralcı sanat ortaya koydukları ortaya çıkar. İç gerçeklikle yola çıkanlar ise biçimleri deformasyona soktuğu, kalıpların yıkılmasına neden olan, özgür anlatımlara sahiptirler.

Fakat bu iki farklı gibi görünen düşünce, aslında farklı yoldan aynı yola ulaşmaya çalışmaktadır. Bu iki farklı yol, en sonunda birbirini tamamlar ve gerçekliğin sınırlarını büyütme başarıyorlar.

"Dış Gerçekliğe Yönelenler

-Rönesans

-Güney

-Yunan Sevgisi

-Klasik

Impressionizm

Dış Gerçekliğe Yönelen Bazı Ressamlar:

-Dürer

-Ingres

-Vemeer

-Cezann

İç Gerçekliğe Yönelenler

-Barok

-Kuzey

-Hristiyan Sevgisi

-Romantik

-Expressionizm

İç Gerçekliğe Yönelen Sanatçılar:

-Grünewald

-Turner

-Rembrandt

-Van Gogh" (Öztopçu, 2005)

3.7. Benlik ve Ruh Kavramının Ortaya Çıkmasının Etkileri

Daha önce hissedilmemiş olan hisler su üzerine çıkmaya başladığında kişi, ürkmeye başlar. Çünkü bu hisler kişinin karakterini değiştirecektir. Daha önce hiç bilmediği yönleri ortaya çıkacaktır.

Kişi gelecekte neye dönüşeceğini bilmemektedir. İnsanı en çok bilinmeyen durumların ürküttüğüne inanılmaktadır. Burada da karakterinin değişime uğraması sonucunda hayatında neler değişeceği bireyleri endişelendirir. Bu korkuların cesaretle ilgili olabileceğine de inanılmaktadır.

Kişi daha önce bilmediği ruhsal hisleri yeni deneyimlediğinde ruhu acı çeker. Bu yeni duygu durumlarına alışana kadar uzun bir süre bu durum devam edecektir

Daha önce bastırılmış ruhumuzda saklı olan hisler ortaya çıkmaya başladığında kişinin öfke durumları gösterdiği de ortaya çıkmıştır. Bunun kişilerde tamamen bilinçdışı oluşan bir durum olduğunu söylemektedirler.

İnsanlar bu duruma cesaret edemezler. Çünkü değişmek büyük bir cesaret göstermeyi gerektirmektedir. Bireylerin oluşan kişisel karakterlerini değiştirmeyi tehlikeli buldukları ortaya çıkmıştır. Ruhlarını, duygularını hissetmeden yaşamlarına devam etmeyi daha güvenli bulmuşlardır.

İç dünyalarında bastırılmış, gün yüzüne çıkmamış duyguları, hisleri ortaya çıkmaya başladığında ise artık karşılarında başka bir yabancı bulunmaktadır. O yabancıyı yeniden keşfetmeleri, tanımaları gerekecektir.

Bireylerin iç dünyalarını keşfetmeleri sonucu karşılarında gerçek kendileri ortaya çıkmıştır. Çoğu birey hayatı karmaşık ve anlamsız bulmaktadır. Tutkuyla düşüncenin, duyguyla zihnin ve merakın bir arada var olduğu bir birey olarak hayatın mümkün olduğu gerçeğini öğrenmemiş oldukları için.

Sokrates ve Aristoteles'in Haz ve Bilgelik diyaloglarında, '-haz mı yoksa bilgelik mi insan için gereklidir?' sorusuna, hazzın da, bilgeliğin de ancak bir arada olduğu zaman insanın ruhsal sağlık ve bütünlük sağlayacağına inanıldığı söylenmiştir. İnsanın ruhsallığa yöneltmesinin önce kişiyi ruhsal bir karmaşaya ve dengesizliklere sürükleyeceği ancak en güzel dengeyi ve ruh sağlığının ortaya çıkabilmesi için her

bireyin mutlaka bu karmaşayı yaşaması gerektiği sonucuna varılmıştır. Çünkü en güzel oluşumların bu karmaşıklktan sonra ortaya çıktığı düşüncesine inanılmaktadır. Bireyler de ruhlarını ararken bu karmaşadan çekinmektedirler. Ancak en güzel dengeyi bu karışıklktan sonra bulacaklardır.

İnsanlar günümüzde iki farklı dünyada yaşamaktadır. Bu çok zor bir durumdur. İçinden çıkılması çok zordur. Bireyler kendi anlamlarını keşfettikleri zaman bu durumdan kurtulabileceklerdir.

Bireylerin bu iki birbirinden farklı olan dünyalarını bir araya getirmeleri öyle görüldüğü kadar kolay bir iş değildir. Birçok getirisi olduğu gibi götürüsü de olabilmektedir. Büyük bir kararlılık ve cesaret gerektirir.

4. ÜZERİMİZE DÜŞEN GÖREVLER NELERDİR?

4.1. Ailelerin Üzerine Düşen Görevler

Benlik kavramı ilk önce ailede geliştirilmesi gereken bir durumdur. Çocuklar yanlış sonuçlanan karar verseler dahi yollarını kendileri bulabilecekleri duruma gelebilmelidirler. Anne-baba anlamlarını kendilerine ait hisler olduğunu söylediği için, çocuklar asla kendi organizmalarının hislerini fark etmez olmuşlardır. Çocuğun kendi duygu ve hislerine güveni azalmaya başlar. Kendisine değeri de düşmeye başlar, ta ki kendi duygularına ve hislerine ihtiyacı olana kadar. Şuana kadar sahte bir benlikle hayatını sürdürdü ve pek bir sorunla karşılaşmadı. Eğitim ve öğretimimizde de durum aynıdır. Sadece kendisinin fark edeceği bir karmaşıklık ve huzursuzluk vardır içerisinde.

Platon'un "Gölge " örneğinde, insan bir mağarada duvara arkası dönük olarak oturur, duvara dışarıdan gerçek objelerin gölgeleri yansıtıldığında, gerçeğini görmemiş olduğu için gölgeleri gerçek dünyaya ait zanneder. Arkasını dönmek aklına bile gelmez. Hazır her şey yansıtılıyor önüne. Sorguya ihtiyaç duymaz. Gölgeler dünyasında yaşıyoruz. Gerçek bir dünyanın var olduğunun farkına varmadan. Gördüğümüz gölgeleri gerçek dünyaya ait sanıyor, yaşamımıza devam ediyoruz. Oysa mağaran çıktığımız an gerçek dünyaya ayak basmış olacağımızı bilmiyoruz.

Değişen değerlerimiz ile ilgili Erdal Atabek şunları söylemiştir:

"Barbie bebek, incecik, güzel, sarışın, özgüvenli, bağımsız, kendi başına yaşayan bir kızdır. Anne değildir, çünkü herhalde çocuk bakmayı sevmemektedir. Ayrıca evli de değildir, birlikte yaşadığı bir erkek de yoktur, sadece erkek arkadaşı vardır. Çok güzel bir evi vardır. Evi triplekstir, demek ki üç katlıdır. Evi hem modern ve rahat, hem de süslü ve şıktır. Yemeklerini evin verandasında yer, mutfağı geniş ve çok moderndir. Yatak odası geniştir, yatağı büyük ve süslüdür. Evde birkaç yatak odası daha vardır. Sigara içmez. Evinde bir Amerikan bar varsa da içkiler ortada görünmemektedir. Banyosu rahat ve konforludur. Gardırobu çok zengindir. Günün her saati için birçok giysini vardır. Gecelikleri, sabahlıkları, ev giysileri, spor giysileri, öğleden sonra giysileri, akşam yemeği ve gece gezmeleri için abiye giysiler, yaz için mayoları, kış için trençkotları, pardösüleri, mantoları vardır. Kürk giymemektedir, çevrecidir ve hayvan katliamına karşıdır. Sporu sever, tenis ve

yüzme gözde sporlarıdır. Evinin önünde spor arabası durmaktadır. Araba spordur ama aynı zamanda da gösterişlidir, yüksek hız yapabildiği her halinden bellidir.

Barbie bebek çalışmamaktadır. İşi yoktur, eğitimi de belli değildir, belki eğitimi de yoktur. Eğitime gereksinmesi de yoktur, iş de önemli değildir, çünkü her şeyi vardır. Bunları kazanması için çalışması gerekmemektedir. Paranın nereden geldiği belli değildir ama 'bebek' olduğuna göre - aslında sadece adı bebektir- anne babası ona bu rahatı bu lüksü sağlamaktadır. İşte bu 'paranın nereden geldiğinin belli olmaması, eğitimi, işi ve çalışması olmadığı halde lüksünün yerinde olması' hepimize bugünün genç kadınlarının tutumunu çağrıştırmıyor mu?" (Atabek, 2004)

Etrafımız dıştan mükemmelleşip, içten çok fazla kusurlu insanlarla dolmaktadır. İç dünyanın azalması dış dünyamıza ağırlık vermekle sonuçlanmaktadır. Dış dünyaya yöneldikçe, ruhumuzun işleyişini unutup nesnelere haline dönüştürüldük.

Yani rahat yaşayıp sadece isteyen insanlara dönüştürüyorlar. Tıpkı günümüz insanların yaşam tarzlarına benzemektedir. Günümüzde hiçbir çaba göstermeden hazır ve konforlu bir hayat yaşamak isteyen birçok genç bulunmaktadır.

Çoğunluk, kendi istediği insanlar değil de başkalarının istediği bireyler haline dönüşmüşlerdir. Fakat kendi kendine oluşturulan, başkalarının etkisinde kalınmayan benlikler kalıcı ve sağlıklı olacaktır.

4.2. Bireylerin Üzerine Düşen Görevler

Toplumca eğitime önem vermemiz gerekmektedir. Ancak asıl eğitimin ailede başladığını unutmamalıyız. Ebeveynler bilinçlendirilmelidir. Toplumdaki bütün insanlar için, farkındalık ortamı oluşturulmalıdır.

“Bireyler topluluğu, üyeleri ne kadar muhalif ya da hasmane olurlarsa olsunlar, aynı odada bir araya gelmeye istekliyse, onları iletişime dayalı karşılıklı saygı ve sonunda bir toplum olma istikametine doğru hareket ettirebilecek tutumları ve becerileri biliyoruz.” (Rogers, 1995)

Bu yalnızca, karar vermekle alakalı bir eylemdir. Ailenin, değerlerin, kültürün unutulmadığı bir toplum buna karar verirse, mümkün olmayan hiçbir durum olmayacaktır.

4.3. Eğitimcilerin Üzerine Düşen Görevler

Eğitim genellikle derslere yani mantık gerektiren gayrete ve bireyin diğer insanlara ve bazen kişisel tutumlarını, hislerini konu alarak uygulamaya geçirdiği tecrübedir.

Bu durum daha eski nesil için iyi bir eğitim olduğu yönünde kabul görse de, yeni nesil ise bu eğitimi yetersiz görerek reddetmektedir. Eğitimde duyguların, hislerin de gerekliliğini vurgulayan bazı önemli öğretim görevlileri, duyguları da eğitim de gözetmek gerektiğine inanırlar.

“Kökenini, tarihi bilen, araştıran, kültürü araştıran aidiyet geliştirir.” (Kapışmak, 2017)

Başarılı birçok öğrenci okullarını bırakmaktadırlar. Bunun nedeni okullarda insan kavramının bir bütün olarak ele alınmadığını ve buna yönelik değer yargılarının oluşturulmadığını öne sürmektedirler.

Bu konuda en başarılı ülkelerden birisi Japonya'dır. Eğitimlerinde insanı kuramları ele alırlar. Derslerden daha önem verirler.

Derslerimizde hayata yönelik dersler olmalıdır. Yaşamak bir sanattır. Ve her sanatta olduğu gibi öğrenilmesi gereken bir sanattır. Bizi hayata da hazırlamalıdır. Benlik, kendini tanıma, ruh, duygular, hisler okullarda ders olarak verilmelidir.

Eğitimde öğrendiğimiz kuramların hayatın içinde uygulanabilirliği olmalıdır. Yoksa öğrenildiği gibi unutulup gitmektedirler.

İnsanlar kültürlerini ve tarihlerini bilirlerse kendilerini güvende hissederler. Ait oldukları yerin bilincinde olurlar.

"Aidiyet zayıflarsa bu intihara bile götürür. O nedenle yalnızlık psikolojisi hâkimdir. İnsan yalnızlaştıkça, aidiyet duygusu azaldıkça egosu yükselir. Tek başına olmakla yalnız olmak başka bir şeydir. Tek başınalık seçilmiş entelektüelitedir, seçilmiş

güdüdür. Yalnızlık; başkasının olmamasının verdiği huzursuzluk, rahatsızlıktır." (Kapışmak, 2017)

Artık günümüzde eğitim üzerine yapılan araştırmaların çoğunun birey odaklı eğitimin nasıl olabileceği yönünde yapılmaktadır. Bireyleri merak etmeye yönlendirecek bir sistemin gerekliliğidir. Merak beslenerek daha sağlam bir konuma getirilmesi sağlıklı bir eğitimi oluşturacaktır.

"Daha kişi odaklı bir eğitim türüyle ilintili pek çok deney yolda. Bugün sahip olduğumuz bilgiyi kullandığımız takdirde, gelecekte eğitimin nasıl olacağına dair resmi ana hatlarıyla çizmek isterim.

Öğrenmeye ilişkin doğal arzunun, merakın beslenip güçlendirilebileceği bir güven ortamı inşa edebilir.

Öğrenmenin bütün yönleriyle ilgili, katılımcı bir karar verme anlayışına dahil olmaları için öğrencileri, öğretmenleri ve yöneticileri özgürleştirebilir.

Günümüz yıkıcı rekabetinin işbirliği, başkalarına saygı ve karşılıklı yardım ile yer değiştireceği bir toplum anlayışı geliştirebilir.

Öğrencilerin kendilerini ödüllendirmek, özgüvenlerini ve özsaygılarını geliştirmek üzere gelecekleri bir yer olabilir.

Hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin kendi içlerindeki değerler kaynağını giderek keşfedecekleri, iyi hayatın dışarıdaki kaynaklara bağımlı olmadığını, içeride olduğunun farkına vardıkları bir durum olabilir." (Rogers, 1995)

Ancak bu tarz ortamlarda insanlar, sağlıklı, refah içerisinde ve ömür boyu araştıran bireylere dönüşebilirler. Bu olguların, mümkünatı bulunmaktadır, ancak, bunu, uygulayıp uygulamama konusunda kararlı olmak gereklidir.

Günümüzdeki kitle içerisinde oluşmuş olan kötü bir şekilde her bireyin öne çıkma amacıyla bireylerin birbirini acımasızca davrandığı ortamlar, bireylerin birbirine daha güzel davrandığı ortamlara dönüştürülebilir.

Bilgi için, dış dünya şart değildir. Bütün soruların cevaplarını, kendi iç dünyamızda bulabiliriz. Öğrenmenin sonu yoktur. Bireyler kendi içlerine yöneldikleri zaman birçok sorunun cevabını bulacaklardır.

Her şeyin dengeli bir şekilde dağıldığı, cesaret veren bir kitle ve eğitim modeli oluşturulması gerekmektedir.

Çoğu ülke bireylerinin öz benliklerinin zor durumda olduğu söz konusudur. Bireylerin başkaları tarafından yönetilmesi, düşüncelerinin doldurulması durumuna alışılmıştır.

Fakat bizim düşüncemize göre, daha farklı bir yol gerekmektedir. Normal, her şeyin dengeli olduğu bir ruhsal ortamda bireyler, güven veren, hayal dünyası geniş, kuvvetli insanlara dönüşmektedirler. Sağlıklı ve huzur veren bireylere dönüşürler. Kimseye ihtiyaçları kalmaz. Her zorluğun üstesinden tek başına kalkabilirler.

Eğitmcilerin, üzerine düşen, öğrencileri gerçek hayata hazırlamaları gerektiğidir. Öğrencilere gerçek dünyaya karşı ayaklarının üzerinde durabilecek duruma getirilmeleri için her türlü bilgiyi sağlamalıdır.

4.4. Sanatın Rolü

Sanat insanlar için hayati bir önem taşımaktadır. İnsanların kaybettiği ruhlarını geri kazanabilmeleri için büyük bir faydası olacağını düşünmekteyim. Sanatla ilgilenen bireyler, hayatlarına farklı bir açıdan bakmayı öğrenecek, hayal güçlerine odaklanarak, sıkıntılarında biraz olsun uzaklaşarak çözümleri kolaylaşacaktır.

Sanat, soyut olanla bağlantılı bir eylemdir. Ondan ayrı tutulduğu zaman işlevini tam yerine getirmemiş olur. Ancak günümüzde bu işlevi yerine getirememektedir. Sanat eserlerine bakıldığı zaman, o ülke insanların ruh hali kolaylıkla anlaşılabilir.

Günümüze kadar her dönemde, insan ve yaşam konusu değişerek incelenen bir alan olmuştur. Her çağın problemleri birbirinden farklıdır. Bu yüzden konu her dönemde insanken, problemleri farklılık göstermektedir. Sanatçılar da, dönemlerinde meydana gelen sorunlara karşı kayıtsız kalamazlar.

Eski dönemdeki sanatçılar, karakter ve kattıkları ruh ile dikkat çekerlerdi Ancak günümüzde bu olay en aza indirgenmiştir. Günümüzde üretilen çoğu sanat eserleri ruhu olmayan nesnelere dönüşmüştür. Çünkü eser sahiplerinin çoğu ruhunu yitirmiş durumdadır.

Sanatçılar içerisindeki buldukları dönemleri yansıtmakla görevlidirler. Dönemler değişikliğe uğrayınca, önem verilen konular da değişikliğe uğramaktadır. Sanatçılar, eski dönemlerde üretilmiş eserleri geliştirerek yeni izimler oluştururlar.

İnsanlar kendi kendileriyle kaldıklarında kendileriyle yüzleşirler. Fakat bu durum insanlara acı verdiği için çoğu birey bu durumdan kaçmaktadır. Kendilerini unutturacak şeylerle ilgilenmektedirler.

Günümüzdeki çoğu şey, arzuları geçici olarak karşılamaktadırlar. Ancak bu olgular yalnızca o anı kurtarmaya yeterlidir. Edward Hopper resimlerindeki gibi, bireylerin hüznüleri geçmeyecek gibi görünmektedir.

Bireyler birçok gereksiz olayla meşgul olduklarından dolayı kendi iç dünyalarına yönelmekte ve kendilerini bulamamaktadır. Bu durum uzun müddet devam edecektir.

Bireyler, sürekli yenilenen, devamlı yakalamaya çalışılan yeniliklerin olduğu bir zamanın içinde bulunmaktadır. Gelişen hıza yetişmek zorunda kalan insan, hayatı kaçırmakta olduğunu bilince değildir.

5. SONUÇ

Çoğu düşünür iç dünyanın sınırsız olduğunu söylemektedir. Yaşadığımız olaylarda anlamlar keşfetmenin bize büyük getirileri olduğuna inanmaktadır. Çünkü bu anlamların karakterimize güzel yansımaları olacaktır.

Buddenbrook'un bir kitabında, tüccar bir adam olan Thomas, hayalperest erkek kardeşi Christian için şunları söylemektedir.

"Ah, aslında bütün bunlar Christian'ın kendi sesine çok fazla kulak vermesi, kendi iç dünyasındaki olaylarla çok fazla ilgilenmesinden ileri geliyor. Bazen bu olayları çok önemseyip en ince ayrıntısına varıncaya kadar herkese anlatmak gibi bir hastalığa yakalanıyor... Akli başında birinin hiç ilgilenmeyeceği, hiç duymak istemeyeceği ve hatta anlatmaktan bile utanacağı şeyleri anlatıyor. Öyle utanç verici şeyler anlatıyor ki, Tony!.. Tiyatroyu çok sevdiğini Christian'dan başka biri de söyleyebilir, ama bir başka ağızla, yeri geldiğinde; kısacası, daha alçakgönüllü bir tavırla söyler. Ama bizim Christian bunu, "Benim sahne tutkumun ilginç ve olağanüstü bir yanı yok mu?" anlamına gelen bir vurguyla söylüyor. Anlatırken sözcüklerle boğuşuyor ve çok nefis, gizemli ve olağanüstü bir şey anlatıyormuş gibi bir havaya giriyor...

Bu korkutucu, bu boş ve insanı yiyip bitiren uğraş üzerine zaman zaman ben de kafa yordum, çünkü bir zamanlar bu tutku bende de vardı. Ama ben bunların insanın kafasını büsbütün karıştıran, içeriksiz ve işe yaramaz bir şey olduğunu çabuk fark ettim... Soğukkanlı hareket etme ve denge kurma benim için çok önemlidir. Kendi kendisine karşı ilgi duyan, kendi duygularını bütün ayrıntısıyla gözlemleyen böylesi insanlar her zaman var olacaktır, örneğin şairler kendi iç dünyalarını coşkuyla ve tüm güzelliğiyle anlatırlar ve böylece başka insanların duygu dünyasını zenginleştirirler. Ama biz sıradan bir tüccar aileyiz, sevgili kardeşim; kendi iç dünyamızla ilgili olarak yaptığımız gözlemler kuşkusuz çok sınırlıdır." (Mann, 2012)

İnsanlığın bunalımı bitirecek olan şey problemlerdir, sorulardır. Bireyleri düşünmeye sevk edecek olaylardır. Bu nedenle yaşanan problemler, doğru olanı bulmaya sevk edecektir.

Hayattaki bütün soruların cevabı kendi içimizdedir. İç dünyamızda sonsuz bir güç bulunmaktadır. En kötü, en umutsuz yalnızlığı yaşarken bile umuda dair ufak pırıltılar görmemiz çok olağandır.

İnsan yalnızlaştığı zamanlarda problemleri çözmeyi daha iyi öğrenir. Kendisini daha dikkatli dinler ve kendisini duyup algılamaya başlarsa eğer başka insanları da daha iyi anlayarak, kendisini, olay ve bireyleri çözümlmeyi öğreneceğini düşünüyorum.

Kaynakça

- Atabek, E. (2004). *Modern Dünyada Değer Kayması ve Gençlik*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Borgna, E. (2013). *Ruhun Yalnızlığı*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Freud, S. (2016). *Kitle Psikolojisi*. İstanbul : Say Yayınları.
- Geçtan, E. (2002). *Psikanaliz ve Sonrası*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Kafka. (2016). *Dönüşüm*. İstanbul: Can Yayınları.
- Kapışmak, A. (2017). *Kavramlarla İyileş*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Mann, T. (2012). *Buddenbrooklar-Bir Ailenin Çöküşü*. (K. E.-Y. Eğit, Çev.) İstanbul: Can Yayınları.
- May, T. (2017). *Deleuze: Bir Birey Nasıl Yaşayabilir*. İstanbul: KOLEKTİF KİTAP.
- OSHO. (2013). *İnsan Olma Yolculuğu*. İstanbul: Butik Yayınevi.
- Öztopçu, H. A. (2005). *95/96 Ders Notları*. İstanbul: H62 Yayınları.
- R.W.Franklin. (1999). *The Poems of Emily Dickinson*. Cambridge, Massachusetts ve Londra: The Belknap Press of Harvard University Press.
- Rogers, C. R. (1995). *Yarının İnsanı*. İstanbul: Okyanus Yayınları.
- Sayar, K. (2016). *Psikolojiye Giriş*. Dem Yayınları.

Özgeçmiş

1991 yılında İstanbul'da doğdum. İlk ve orta eğitimimi İstanbul-Ortaköy'deki Gaziosmanpaşa İlk Öğretim Okulu'nda tamamladım. Rüştü Akın Anadolu Meslek Lisesi-Grafik ve Fotoğrafçılık bölümünü bitirdim.

Lisans Eğitimimi Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'ndan mezun olarak tamamladım. Yüksek lisansımı akademisyen olmak amacıyla yapmaktayım.

